

Miia Sammalniemi

AUTTAVAT KÄDET

Rovaniemen seurakunnan nuorisotyön ja diakoniatyön projekti

Opinnäytetyö

CENTRIA-AMMATTIKORKEAKOULU

Yhteisöpedagogi AMK, kirkon nuorisotyö

Elokuu 2015

TIIVISTELMÄ OPINNÄYTETYÖSTÄ

Yksikkö Humanistinen ja kasvatusala, Ylivieskan yksikkö	Aika Elokuu 2015	Tekijä Miia Sammalniemi
Koulutusohjelma Yhteisöpedagogi AMK, kirkon nuorisotyö		
Työn nimi AUTTAVAT KÄDET. Rovaniemen seurakunnan nuorisotyön ja diakoniatyön projekti.		
Työn ohjaaja Reetta Leppälä KT	Sivumäärä 36+ 30	
Työelämäohjaaja Diakoniatyöntekijä Marjo Rundgren, Rovaniemen seurakunta		
Tässä opinnäytetyössä kehitettiin Rovaniemen seurakunnan nuoriso- ja rippikoulutyön diakoniaopetusta. Opinnäytetyössä pidettiin diakonialuento useamman vuoden koulutuksia käyneille seurakuntanuorille, minkä jälkeen heidät osallistettiin tekemään diakoniatyötä vapaaehtoisina. Kokemuksen jälkeen, yhdessä näiden nuorten kanssa, valmistettiin rippikoulun diakoniaopetukseen materiaalipaketti, joka on tehty Rovaniemen seurakunnan näkökulmasta ja on tarkoitettu kaikkien rippikoulujen työntekijöiden käytettäväksi. Materiaali sisältää toiminnallisen opetuskokonaisuuden diakoniarastien muodossa. Materiaalipakettia voidaan käyttää myös muissa seurakunnissa. Paketin on tarkoitus toimia pohjana oman rippikouluryhmän työskentelylle. Jokainen rippikoulu voi muokata diakoniarasteja omalle kohdalle sopivaksi. Diakoniaopetusaiheisia opinnäytetöitä löytyi muutamia, mutta juuri tällä kaavalla olevaa työtä ei löytynyt. Materiaalipakettia testattiin Rovaniemen seurakunnan viidessä rippikoulussa kesä- ja heinäkuussa 2015.		
Asiasana diakonia, kasvatus, kokonaisvaltaisuus, nuoret, nuorisotyö, opetus, rippikoulu, vapaaehtoistoiminta, vapaaehtoiset		

ABSTRACT

CENTRIA UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES Humanities and Education, Ylivieska	Date August 2015	Author Miia Sammalniemi
Degree programme Bachelor of Humanities, Community Educator		
Name of thesis HELPING HANDS. Rovaniemi parish social work's and youth work's project.		
Instructor Reetta Leppälä Ed.D.		Pages 36+30
Supervisor Diakoniatyöntekijä Marjo Rundgren, Rovaniemen seurakunta		
This thesis was made to improve parish social work education in Rovaniemi parish. The thesis was implemented in two steps. First a parish social work lecture was held for senior congregation youths, after which they had a possibility to do parish social work as volunteers. After this experience, together with the volunteers, parish social work teaching material package for confirmation classes was created. The toolkit was created from the perspective of the Rovaniemi parish, and is intended to be used by all workers in the confirmation schools. The material includes a functional educational package in the form parish social work tasks. The material package can also be used in other parishes. The package is intended to serve as a basis for the work of the confirmation group. Each confirmation school can modify the parish social work tasks to serve their own purposes. Only a few previous studies existed on the parish social work education. None of those were made with this pattern. This material package was tested in Rovaniemi parish at five different confirmation schools in June and July 2015.		
Key words confirmation school, education, holism, parish social work, raising, youths, youth work, volunteers, volunteering		

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

SISÄLLYS

1 JOHDANTO.....	1
2 KEHITTÄMISTEHTÄVÄT	4
3 DIAKONIA	7
3.1 Diakonian teologia ja Luther	7
3.1.1 Luonnollinen laki ja rakkauden laki.....	7
3.1.2 Diakonia ja kristillinen usko	8
3.2 Diakonia ja Raamattu	8
3.3 Diakonia, kirkkolaki ja kirkkojärjestys.....	9
3.4 Diakonia ja yhteiskunta.....	10
3.5 Diakonia arjessa.....	10
3.6 Vapaaehtoistoiminta seurakunnassa.....	11
3.7 Vapaaehtoistoiminta Rovaniemen seurakunnan diakoniatyössä.....	12
3.8 Vapaaehtoiset Rovaniemen seurakunnan diakoniatyössä	14
4 DIAKONIA NUORISO- JA RIPPIKOULUTYÖSSÄ.....	16
4.1 Diakonia nuorisotyössä	17
4.2 Diakoniaopetus rippikoulussa	17
4.3 Diakoniaopetus Rovaniemen seurakunnan nuoriso- ja rippikoulutyössä	19
5 TOIMINNAN KUVAUS JA ARVIOINTI.....	21
5.1 Diakonialuento nuorisotyön avustajakoulutuksessa.....	21
5.2 Tutustumiskäynnit ja niiden arviointi	23
5.3 Diakoniarastien suunnittelu	24
5.4 Diakoniarastien esittely Rovaniemen seurakunnan kolmelle työalalle	25
5.5 Diakoniarastien käytännön kokeilu rippikoulussa ja onnistumisen arviointi	27
6 POHDINTA.....	31
LÄHTEET.....	34
LIITTEET	

1 JOHDANTO

Diakoniasta on monenlaisia käsityksiä ja sille on monta erilaista määritelmää. Diakonia voi esimerkiksi olla jumalanpalveluksissa sekä muualla tehtävää palvelu- ja sielunhoitotyötä, kriisiapua, mielenterveys- ja vammaistyötä, ruokapankkien ylläpitoa, päihdetyötä sekä vertaisryhmätoimintaa. Diakonia on myös sitä, että ihmisten äänet nostetaan koko yhteiskunnan tietoisuuteen. Jeesus on kutsunut meistä jokaisen auttamaan lähimmäistä. (Koivisto, Paalanne & Siukonen 2010, 352.)

Opinnäytetyö on toiminnallinen työ, jonka tarkoituksena on ollut kehittää Rovaniemen seurakunnan nuorisotyön avustajakoulutuksen ja rippikoulutyön diakoniakasvatusta yhdessä seurakunnan diakoniatyöntekijöiden kanssa. Opinnäytetyössä on kaksi osaa. Ensin on opetettu avustajakoulutuksessa oleville nuorille, mitä on diakonia, hyödyntäen luentoa sekä tutustumiskäyntejä diakoniatyön eri osa-alueisiin. Tämän jälkeen on voitu paneutua rippikoulussa tapahtuvan diakoniaopetuksen toteuttamiseen diakoniarastien muodossa (LIITE 4). Tämä siitä syystä, että avustajakoulutus on aikaisempina vuosina ollut mukana toteuttamassa diakoniaopetusta rippikouluille.

Kun opinnäytetyössä puhutaan avustajakoulutuksesta ja avustajakoulutuksessa olevista nuorista, tarkoitetaan 17–18-vuotiaita, jo vanhempia isosia ja heille suunnattua koulutusta. Kyseinen koulutus käydään halutessaan isoskoulutuksen jälkeen. Joissakin seurakunnissa kyseinen ryhmä tunnetaan leiriavustajina, leiriapulaisina tai esimerkiksi isostenisosina. (Rovaniemen seurakunta 2014a.)

Aikaisempina vuosina diakoniaopetus on toteutunut Rovaniemen seurakunnassa kaikille seurakunnan rippikouluille yhden helmikuun viikonlopun aikana, Rippikoulurallissa. Vuonna 2014 Rovaniemen seurakunnan työntekijät, jotka olivat mu-

kana toteuttamassa Rippikoulurallia, ovat käyneet palautekeskustelua Rippikoulurallista. Yhteiseen muistioon työntekijät ovat kirjoittaneet, että ajankohdaltaan aikaisempi käytäntö ei ole vastannut tarkoitusta. Helmikuussa ryhmät eivät ole vielä ryhmäytyneet, eivätkä uskon liittyvät asiat selkiintyneet nuorille. Tästä syystä diakoniakaan ei tunnu koskettavan nuoria. (Rovaniemen seurakunta 2014b.)

Samaisessa palautekeskustelussa on keskusteltu siitä, miten vuonna 2015 diakoniaopetus järjestettäisiin. Kesäkuussa 2015 Rovaniemen seurakunnassa järjestettävien valtakunnallisten lähetysjuhlien vuoksi samanlaista käytäntöä ei voitu toteuttaa, joten työntekijöiden oli päädyttävä uuteen ratkaisuun. Palautekeskustelussa päädyttiin valmiiden diakoniarastien käyttöön (Rovaniemen seurakunta 2014b). Tämä tapahtui ennen kuin opinnäytetyö oli tullut seurakunnan työntekijöiden tietoon. Opinnäytetyön ansiosta diakoniaopetus mahdollistui Rovaniemen seurakunnalle entistäkin konkreettisemmin ja henkilökohtaisemmin, sillä diakoniarastit on tehty Rovaniemen seurakunnan näkökulmasta.

Opinnäytetyössä on hyödynnetty laadullista tutkimusta. Tutkimuksella on pyritty tavoittamaan erityisesti avustajakoulutuksessa olleiden nuorten ja rippikoulussa olleiden nuorten omakohtaiset kokemukset ja näkemykset heidän kokemistaan asioista (Vilkkä 2005, 97). Tällä tavoin on pyritty saamaan palautetta ja kehittämisideoita opinnäytetyössä toteutettujen tutustumiskäyntien ja diakoniarastien toimivuudesta.

Opinnäytetyö on tehty Rovaniemen seurakunnalle, mutta Auttavat kädet -materiaali on käyttökelpoinen myös muissa seurakunnissa. Projektin alkoi tammi-kuussa 2015 ja jatkui aina heinäkuuhun 2015 asti. Työelämänohjaajana on toiminut Rovaniemen seurakunnan diakoniatyöntekijä Marjo Rundgren. Mukana projektin

toteutuksessa ovat olleet mukana myös diakoniatyöntekijä Marja Posio sekä nuorisotyönohjaaja Maija Pieskä.

2 KEHITTÄMISTEHTÄVÄT

Diakonia kuuluu yhtenä osana kirkon perustehtävään (Kirkkolaki 1993/1054). Jokaisen seurakuntalaisen tulisi siis tämän nojalla, omalla panoksellaan, harjoittaa lähimmäisenrakkaus. Kuinka moni todellisuudessa on kuitenkin oivaltanut tätä tosiasiaa. Kuka on lähimmäinen, mitä on lähimmäisenrakkaus ja mitä on lähimmäisen palveleminen? Tähän aiheeseen ja näihin kysymyksiin pohjautuen opinäytetyön kehittämistehtäviksi muotoutuivat seuraavat kysymykset.

1. Miten Rovaniemen seurakunnan nuorisotyön vapaaehtoisia voitaisiin osallistaa diakoniatyön vapaaehtoistoimintaan?

Vapaaehtoisten rekrytointi on tärkeässä osassa vapaaehtoistoimintaa. Samalla se on yksi haastavimmista asioista. Mistä löytää oikeat ihmiset? Ensin on kartoitettava tilanne, minkä jälkeen voidaan alkaa miettiä keinoja, joilla ihmiset saadaan aktivoitua. (Harju, Niemelä, Ripatti, Siivonen, Särkelä 2001, 83–84.)

Osa vapaaehtoisista on tavoitettavissa erilaisten tiedotuskanavien kautta. Lehdet, radio, televisio, ilmoitukset ja erilainen harrastustoiminta ja erilaiset tilaisuudet ovat hyviä mahdollisuuksia rekrytoida uutta porukkaa. (Harju, Niemelä, Ripatti, Siivonen, Särkelä 2001, 83–84.) Ihmiseltä ihmiselle kerrottu ja kokemusten kera jaettu tieto ihmiseltä ihmiselle on myös kätevä tapa tavoittaa ihmisiä. Rovaniemen seurakunnassa käytössä oleva vapaaehtoisten rekrytointikanava Tilkkutäkki auttaa suuren seurakunnan vapaaehtoisten rekrytoinnissa (Tilkkutäkki 2015).

Miten nuorempaa väkeä saataisiin mukaan diakoniatyön vapaaehtoisiksi? Kysymys ja siihen vastaaminen on vaikeaa. Onko kyse tiedon ja mahdollisuuksien puutteesta tai esimerkiksi kiinnostuksen puutteesta? Siihen voi olla monia syitä.

2. Millä tavalla diakoniaopetusta voidaan toteuttaa nuorisotyössä ja rippikoulussa?

Diakoniaopetusta voidaan järjestää hyvin monilla erilaisilla tavoilla. Voidaan esimerkiksi osallistua Yhteisvastuukeräykseen, tehdä erilaisia palvelutehtäviä tai vaikka osallistua johonkin diakoniatyön tapahtumaan. Samoin voi leirille tulla vierailemaan ihan oikea diakoniatyöntekijä. (Hänninen & Wahlroos 2010, 39.) Diakoniaopetusta voidaan järjestää myös kaksiosaisena toteutuksena, kuten Iro Kautonen on vuonna 2014 tehdyssä opinnäytetyössä valmistanut opetuspaketin, johon kuuluu teoreettisempi luento ja tämän lisäksi toiminnallisemmat diakoniarastit. (Kautonen 2014, 21–22.)

Diakoniaopetus voidaan järjestää esimerkiksi frontaaliopetuksena, jossa opettaja luennoi ja kertoo asiasta rippikoululaisille luokan edessä tai hyödyntää esimerkiksi tapauskertomuksia sekä tutustumiskäyntejä (Vuorinen 1993, 77–78, 137, 184). Kukin seurakunta ja seurakunnan työntekijät ovat itse suurimmassa vastuussa siitä, kuinka diakoniaopetus järjestetään rippikoulussa. On kuitenkin olemassa paljon erilaisia vaihtoehtoja sen opettamiseen.

Tässä opinnäytetyössä valmistetut diakoniaopetukseen tarkoitetut diakoniarastit (LIITE 4) ovat hyvä esimerkki yhdenlaisesta diakoniaopetuksen mallista. Tutkitusti tällaisten diakoniarastien käyttö rippikoulun diakoniaopetuksessa on hyvin yleistä (Hänninen & Wahlroos 2010, 39). Tällainen opetusmenetelmä sopii hyvin konstruktivistisen oppimiskäsityksen sisään, jonka mukaan ihminen on kokonaisvaltainen oppija. Diakoniarasteissa hyödynnetään nuoren kokonaisvaltaisuutta aistijana ja kokijana. Nuori pääsee tekemään, kokemaan, näkemään, kuulemaan ja tuntemaan. (Pruuki 2010, 62–63.) Tällainen opetus vaatii nuorelta omaa aktiivi-

suutta ja motivaatiota opetukseen, mutta ajankohdaltaan oikein valittu opetus on kokemuksena nuorelle antoisa (Pruuki 2010, 56, 65).

3 DIAKONIA

Diakonia on kreikkaa ja sillä tarkoitetaan Jumalan sanan ja aineellisen avun jakamista (Veijola 2002, 13). Alkuseurakunnassa diakonia kuului seurakunnan elämään niin oleellisesti, ettei sitä tarvinnut erikseen määritellä. Diakonien huolenpidon kohteena olivat erityisesti yhteiskunnan syrjäytyneet: sairaat, köyhät, vammaiset, nälkäiset, janoiset, orvot, asunnottomat ja vangitut. (Veikkola 2002, 108; Nivala 2006, 139.)

Diakonian esikuvana on Kristus, joka kulki nöyryin sydämin ja palveli ihmisiä pyyteettömästi. Diakonisessa toiminnassa on tarkoituksena, että lähimmäinen tulee kohdatuksi ja mahdollisuuksien mukaan autetuksi juuri siinä hädässä, mikä hänellä on. (Veikkola 2002, 199–120.) Yhtenä diakonian määritelmänä voidaan myös pitää kokonaisvaltaisuutta (Veikkola 2002, 119). Diakoniassa pyritään vastaamaan siihen, mitä ihminen todella tarvitsee (Kopperi 2007, 145).

3.1 Diakonian teologia ja Luther

Lutherin mukaan diakonia kuuluu kristillisen uskon ytimeen. Hänen mukaansa diakonian lähtökohtana on Jumalan rakkaus. Tämä rakkaus ilmenee uskona ja rakkautena lähimmäisiä kohtaan. (Kopperi 2007, 147, 157.)

3.1.1 Luonnollinen laki ja rakkauden laki

Luther puhuu luonnollisesta laista ja rakkauden laista. Luonnollisella lailla hän tarkoittaa, että ihminen turvaa elämässään johonkin Jumalaan ja ihminen osaa asettua toisen ihmisen asemaan. Samalla hän kuitenkin etsii omaa etuaan auttaes-

saan toisia. Lutherin mukaan rakkauden laissa taas ei ole kyse ihmisten ponnisteluista, vaan Kristuksesta. Kristuksen ihmisissä synnyttämässä uskossa. Kristukseen synnyttää meissä rakkauden ja hyvät teot toisia ihmisiä kohtaan. (Kopperi 2007, 152–153.)

Luther toteaa kristityistä, että kristittyjen kaikki tekeminen, koko elämä, on Jumalan rakkauden eteenpäin jakamista. Ihminen jakaa hyvää, jonka hän vastaanottaa Jumalalta. Lutherin teologiassa on siis olennaisinta Jumalan rakkaus. Kristus yhdistää kristityn uskossa, joka kristityn elämän kautta välittyy hänen lähimmäisilleen, köyhille ja puutteellisille. (Kopperi 2007, 151.)

3.1.2 Diakonia ja kristillinen usko

Lutherille diakonia on olennaisin osa kristillistä uskoa. Kristillinen usko elää juuri diakoniassa. Luther ajattelee kirkon koostuvan ihmisistä, joissa Kristus on synnyttänyt rakkauden. Tämä rakkaus on rakkautta toinen toistaan ja jokaista lähimmäistä kohtaan. (Kopperi 2007, 152.)

Lutherin mukaan lähimmäisenrakkauden ja diakonian perimmäinen toimija on Jumala itse. Jumala on rakkaus, joka antaa ja uhraa itsensä toisten tähden omaa etua tavoittelematta. (Koivisto, Paalanen & Siukonen 2010, 353.) Jokaisen ihmisen tulisi siis ottaa mallia Jumalasta ja ottaa Jumala omaan sydämeensä asumaan.

3.2 Diakonia ja Raamattu

Diakoniasta puhuttaessa viitataan usein Raamatun rakkauden kaksoiskäskyyn (Matt. 22: 37–40), Jeesuksen vertaukseen laupiaasta samarialaisesta (Luuk. 10: 25–

37) tai Apostolien tekojen kertomukseen diakonien asettamisesta (Apt. 6:1-7). (Veikkola 2002, 107). Lyhimmillään diakonian sisältö voidaan kuvailla Raamatun kultaishallalla säännöllä: "Kaikki, minkä tahdotte ihmisten tekevän teille, tehkää te heille." (Matt. 7:12). Sillä tarkoitetaan, että asetumme toisen ihmisen tilanteeseen ja mietimme, mitä me toivoisimme itsellemme tehtävän, jos olisimme samassa tilanteessa. (Kopperi 2007, 145.)

Kultaishallin säännön ajattelutavan mukaan jokainen ihminen tietää lähimmäisenrakkauden vaatimuksen, sillä hän itse odottaa samaa hyvää muilta. Rakkaus kuitenkin merkitsee tämän ajattelun kääntämistä toisin päin. Lähimmäisenrakkaudessa asetutaan toisen ihmisen asemaan ja ajatellaan asioita hänen kannaltaan. (Laulaja 2002, 63.)

Jeesus antoi omalla toiminnallaan suunnan diakoniale. Hän toimi parantajana, syrjittyjen ja köyhien ystävänä sekä Jumalan valtakunnan julistajan. (Veikkola 2002, 107; Nivala 2006, 139.) Myös alkuseurakunnan elämäntapa, keskinäisen huolenpidon ja jakamisen yhteisönä, antoi suuntaviivoja diakoniale (Veikkola 2002, 107).

3.3 Diakonia, kirkkolaki ja kirkkojärjestys

Nykyisessä kirkkolaissa diakonia katsotaan kuuluvan osaksi kirkon perustehtävää. Tunnustuksensa mukaisesti kirkko julistaa Jumalan sanaa ja jakaa sakramenteja. Kirkko toimii kristillisen sanoman levittämiseksi ja lähimmäisenrakkauden toteuttamiseksi. Seurakunnan osalta määritelmää täsmennetään. Toteuttaakseen kirkon tehtävää seurakunta huolehtii jumalanpalvelusten pitämisestä, kasteen ja ehtoollisen toimittamisesta sekä muista kirkollisista toimituksista. Seurakunta huolehtii myös kristillisestä kasvatuksesta ja opetuksesta, sielunhoidosta, diakoni-

asta ja lähetystyöstä sekä muista kristilliseen sanomaan perustuvista julistus- ja palvelutehtävistä. (Kirkkolaki 1993/1054; Veikkola 2002, 114; Nivala 2006, 139; Engström, Pyysiäinen, Repo & Ryhänen 2003, 164.)

Kirkkojärjestyksessä diakonia-termiä täsmennetään, että seurakunnan ja sen jäsen-
ten tulee harjoittaa diakoniaa. Tämän tarkoituksena on kristilliseen rakkauteen
perustuva avun antaminen erityisesti niille, joiden hätä on suurin ja joita ei muilla
tavoin auteta. (Kirkkojärjestys 1993; Veikkola 2002, 114; Nivala 2006, 139; Eng-
ström, Pyysiäinen, Repo & Ryhänen 2003, 164.)

3.4 Diakonia ja yhteiskunta

Diakonian tarkka määrittely on epäkiitollinen tehtävä. Auttamisen teologia – teos
määrittelee diakonian olevan yleisnimi erilaisille, väljästi kristillisen uskon piirissä
tapahtuville, hyvántahtoisille toiminnoille. Diakonia nähdään kuitenkin yhtenä
kirkon tuntomerkeistä ja yhtenä kirkon perustehtävistä. (Elenius & Latvus 2007,
271.)

Diakoniaan kuuluvat myös kaikki hyvään tähtäävät teot, jotka palvelevat elämän
kokonaisuutta ja hyvää tässä yhteiskunnassa. Yhteiskunta myös itse ”harjoittaa
diakoniaa” keräämällä veroja ja huolehtimalla kansalaisistaan. Yhteiskunta tarjoaa
heille myös esimerkiksi perusterveydenhuoltoa ja ilmaista koulutusta. (Kettunen
2001, 18.)

3.5 Diakonia arjessa

Diakonia on kristilliseen rakkauteen perustuvaa palvelua (Nivala 2005,139).

Diakonia alkaa omalta kotiovelta, mikä laajenee naapureiden auttamiseen ja työpaikkavastuiksi. Käytännön auttaminen muotoutuu seurakunnan järjestäytyneeksi diakoniatyöksi. Tämän lisäksi käytännön auttaminen nähdään yhteiskuntaeettisinä linjauksina ja kansainvälisenä diakoniana. (Laulaja 2002, 67.) Diakoniatyöllä edistetään ihmisarvoista elämää ja sen mahdollisuuksia, samoin kuin yhteiskunnallista oikeudenmukaisuutta ja kansainvälistä vastuuta (Engström, Pyy-siäinen, Repo & Ryhänen 2003, 164).

Kirkon diakoniatyö ja erityisesti niiden antama aineellinen apu muistuttaa hyvin paljon valtion kolmannen sektorin toimintaa. Diakoniatyö on kiinteästi yhteydessä kuntiin ja koko valtioon yhteistyöverkostojen ja toimintaympäristöjen avulla. (Helsinki, Hiilamo & Jokela 2010, 12–13.)

Kirkon diakoniatyö etsii, lievittää ja poistaa ihmisten hätää ja kärsimystä (Koivisto, Paalanen & Siukonen 2010, 353).

3.6 Vapaaehtoistoiminta seurakunnassa

Vapaaehtoistoiminnalla tarkoitetaan vapaaehtoista kansalaistoimintaa, jossa henkilö on jollain tavalla mukana. Tarkemmin vapaaehtoistoiminnalla tarkoitetaan kansalaisten laaja-alaista osallistumista yhteisen hyvän edistämiseksi, ilman mitään erillistä taloudellista korvausta. (Harju 2003, 118.)

Seurakuntalaisia tarvitaan vastuulliseen työhön. Heitä tarvitaan nuorisotyössä, rippikoululeireillä, varhaisnuorten kerhoissa sekä diakoniatyössä lähimmäisinä ja tukihenkilöinä, isosena, kerhonohjaajina ja esimerkiksi yhteisvastuukerääjinä. (Harju, Niemelä, Ripatti, Siivonen & Särkelä 2001, 66.)

Seurakunnan vapaaehtoistoiminnan periaatteena on myötäelävä, lähimmäiskeskainen ja tasavertaisiin vuorovaikutussuhteisiin perustuva ajattelu. Seurakunnan vapaaehtoistoiminnassa työskennellään yhteisön jäsenen tai koko yhteisön hyväksi. Samoin tuetaan ja edistetään seurakuntalaisten itsestä lähtevää auttamishalua. (Harju, Niemelä, Ripatti, Siivonen & Särkelä 2001, 66.)

Kun vapaaehtoistoiminnasta puhutaan seurakunnan työmuotona, täytyy muistaa, ettei kyseessä ole mikään uusi asia. Lukuisten vuosien ajan seurakunnassa on tehty vapaaehtoistyötä erityisesti diakoniatyön puolella. Seurakuntien vapaaehtoistoiminnassa on kyse asenteista. Työtä halutaan tehdä innolla siellä, missä seurakuntalaiset saavat täysivaltaisina jäseninä tehdä sitä, mitä he osaavat ja haluavat tehdä. Seurakunnan jäsenet yhdessä rakentavat kirkon, Kristuksen ruumiin. (Lemberg 2006, 14–15.) Suomessa kirkon vapaaehtoistoiminta tapahtuu ihmisten avuksi. Toiminta on määritelty sellaiseksi toiminnaksi, johon tullaan vapaaehtoisesti, se tapahtuu vapaa-ajalla, palkatta, omaleimaisesti, tavallisen ihmisen tahdoin ja se perustuu tasavertaiseen vuorovaikutussuhteeseen. (Harju 2006, 18.)

3.7 Vapaaehtoistoiminta Rovaniemen seurakunnan diakoniatyössä

Opinnäytetyössä on eritelty kolme vapaaehtoistoiminnan muotoa diakoniatyössä, sillä avustajakoulutusta käyvät ovat käyneet tutustumassa kyseessä oleviin työmuotoihin. Kyseiset kohteet tulivat valituiksi siitä syystä, että kohteisiin oli mahdollista mennä koulupäivän jälkeen tai viikonloppuna, jolloin nuorilla oli aikaa. Nuoret saivat itse päättää, mihin kohteisiin menivät.

Yhteisvastuukeräys on vuosittain toteutettava varainkeruu diakoniatyön hyväksi. Sen tarkoituksena on edistää diakonista vastuuta vähempiosaisten auttamiseksi ja oikeudenmukaisuuden lisäämiseksi. Kotimaisia keräyskohteita ovat olleet esi-

merkiksi sosiaali- ja terveysalan järjestöt, pakolaiset, sotavammaiset, asunnottomat, ylivelkaantuneet, vangit, lapset ja perheet. (Harju, Niemelä, Ripatti, Siivonen & Särkelä 2001, 67; Engström, Pyysiäinen, Repo & Ryhänen 2003, 165.) Vuoden 2015 kotimainen erityinen keräyskohde on Suurella Sydämellä – vapaaehtoistoiminta (Yhteisvastuu 2015).

Rovaniemi on suuri kaupunki ja tästä syystä yhteisvastuukerääjiä tarvitaan. Rovaniemellä Yhteisvastuukeräystä toteutetaan kaupoissa lipaskeräyksellä, jumalanpalveluksien kolehtivaroilla sekä erilaisissa myyjäisissä ja tapahtumissa. Yhteisvastuukeräyksestä huolehtimaan on kulloinkin nimetty oma koordinaattori.

Kammaritoiminta oli 1990-luvulla voimakkaimmin nouseva vapaaehtoistoiminnan muoto. Toiminnan ideana on tarjota kaikenikäisille kokoontumispaikkoja, saada ja tarjota tukea ja apua sekä rekrytoida uusia vapaaehtoistyöntekijöitä. Kammaritoiminnan tarkoituksena on tarjota diakonian vapaaehtoispalveluja pitkäaikaissairaiden, vammaisten, vanhusten ja mielenterveysongelmaisten yksinäisyyden lieventämiseksi. Lisäksi toiminnan tavoitteena on herätellä ja kasvattaa seurakuntalaisten omaa keskinäistä vastuuta, välittämistä ja lähimmäisenrakkautta heikoimmassa asemassa olevista. (Harju, Niemelä, Ripatti, Siivonen, Särkelä 2001, 69.)

Rovaniemen seurakunnassa toimiva kammaritoiminta on keskittynyt kehitysvammaisten tukemiseen ja vanhusten päivätoimintaan. Rovaniemen seurakunnassa toimivan kehitysvammaisten ryhmän nimi on Kaverikammari ja vanhuksille suunnattu kammari on Helmikammari. Kaverikammari on kaikenikäisille kehitysvammaisille tarkoitettua kerhotoimintaa ja se kokoontuu kerran viikossa. Helmikammari taas tarjoaa päivittäistä toimintaa ikäihmisille, esimerkiksi raamattu-

piirejä, aamujumppaa, atk-ohjausta sekä käsityöpiirejä. (Rovaniemen seurakunta 2015.)

Ruokapankit on perustettu seurauksena 1990-luvun köyhtymiselle. Seurakunnat perustivat ruokapankkeja suuriin kaupunkeihin, joissa oli laajaa työttömyyttä. Perusideana ruokapankeissa on välittää maksutonta ruoka-apua vaikeissa elämäntilanteissa eläville kodeille. Ruoka-apu ei ole vain ruuan jakamista, vaan usein siihen voi liittyä myös talousneuvontaa, keskustelu- ja sielunhoitoapua. Monet seurakuntalaisista ovat löytäneet ruokapankista oman paikkansa toimia vapaaehtoisina ja ovat toimineet esimerkiksi ruuan varastointi- jakelu- ja kuljetustehtävissä. (Harju, Niemelä, Ripatti, Siivonen, Särkelä 2001, 73–74.)

Rovaniemellä ruokapankki on avoinna kahdesti viikossa koulu- ja työpäivän jälkeen. Ruokapankin ruoka-apua saavat pääsääntöisesti pienituloiset, kriisiapua tarvitsevat henkilöt ja perheet. Rovaniemen seurakunnan ruokapankin ruokaavun piiriin pääsee seurakunnan diakoniatyöntekijän kautta. (Rovaniemen seurakunta 2015.)

3.8 Vapaaehtoiset Rovaniemen seurakunnan diakoniatyössä

Rovaniemen seurakunta on kehittänyt Internetissä toimivan vapaaehtoisten rekrytointipalvelun nimeltä Tilkkutäkki. Tämän kautta seurakunnan työntekijät ilmoittavat vapaana olevista vapaaehtoisille sopivista tehtävistä. Tämän jälkeen seurakuntalainen voi vapaasti valita itselleen mieleisen tehtävän ja ilmoittautua mukaan. (Tilkkutäkki 2015.)

Vapaaehtoiset ovat diakoniatyölle erittäin suuri voimavara. Vapaaehtoisia tarvitaan muun muassa Helmikammarille: kahvioon, salin puolelle, ATK-ohjaajaksi

sekä muuhun vapaaehtoistoimintaan. Tämän lisäksi diakoniatyöllä on vapaaehtoisille tarvetta esimerkiksi yksinäisten vanhusten ystäviksi, ruokapankin vapaaehtoisiksi, raamattupiirien vetäjiksi, rukouspalvelijoiksi, yhteisvastuukerääjiksi ja niin edelleen. (Tilkkutäkki 2015.)

Rovaniemen seurakunnassa diakoniatyön vapaaehtoistoimintaan olisi tilaa myös nuoremmalle väelle. Tästä syystä opinnäytetyö on kehitetty. Tällä työllä pyritään aloittamaan viestin vienti nuoremmille sukupolville. Heitä tarvitaan myös diakoniatyön piirissä. Tilanteessa ovat omat haasteensa, esimerkiksi nuorten aikataulut. Kun diakoniatyöllä olisi toimintaa, ovat nuoret usein koulussa opiskelemassa. Haaste ei kuitenkaan ole ylitsepääsemätön, se on vain hidaste.

4 DIAKONIA NUORISO- JA RIPPIKOULUTYÖSSÄ

Rippikoulun perusjakson tavoitteena on saada nuori etsimään vastauksia oman elämänsä ja ympäröivän yhteiskunnan tärkeisiin kysymyksiin. Tarkoituksena on myös, että nuori saa tukea kasvussaan kristityksi. (Rippikoulusuunnitelma 2001, 23.) Koko rippikoulujakson tavoitteena on, että nuori vahvistuu uskossa Jumalaan ja vahvistuu rakkaudessa lähimmäiseen (Sakasti 2015b).

Rippikoulun perusjakson osa-alueita ovat luominen, lunastus ja pyhitys. Pyhitys-osa-alueen oppimisen tavoitteena on, että nuori tuntee Jumalan Pyhänä Henkenä. Hän tietää, että Pyhä Henki on läsnä kirkossa sanan ja sakramentin välityksellä ja lahjoittaa meille uskon ja rakkauden. Tämän osa-alueen keskeisiä sisältöjä ovat muun muassa kaste ja ehtoollinen, Pyhä Henki, armolahjat, hengen hedelmät, rukous ja uskonelämän hoitaminen, lähetys ja diakonia. (Rippikoulusuunnitelma 2001, 25–26.)

Rippikouluikäinen nuori on iässä, jolloin tapahtuu paljon merkittäviä psykologisia sekä sosiaalisia muutoksia. Myös kehossa tapahtuvat fyysiset muutokset sekä itsenäistymisen tarpeen lisääntyminen ovat maailmaa mullistavia asioita. Monet asiat askarruttavat ja rippikoulu on oiva paikka näiden kysymysten esittämiseen. (Pruuki 2010, 51–52.)

Rippikoulun opetus perustuu nuorten elämästä lähteviin kysymyksiin. Tämän vuoksi rippikoulu tarjoaa opetuksen lisäksi mahdollisuuden kannustaa nuoria toteuttamaan käytännön lähimmäisenrakkautta. Lähimmäisenrakkaus ja diakonia ovat läsnä koko rippikoulun ajan, työntekijöiden ja isosten esimerkissä, vaikka siitä ei välttämättä suoraan puhuttaisikaan. (Nivala 2006, 142.)

4.1 Diakonia nuorisotyössä

Perinteisesti nuorisotyö on ymmärretty kasteopetukseksi, sillä toiminta perustuu Jeesuksen antamaan kaste- ja lähetyskäskyyn (Matt. 28: 18–20). Nuorisotyön tärkeimpänä tehtävänä on ollut auttaa nuoria uskomaan kolmiyhteiseen Jumalaan ja ottamaan usko osaksi omaa elämää. Tarkoituksena on myös, että nuori voi kokea elämässään Jumalan läsnäolon sekä sitoutua ja osallistua Jumalan tahdon toteuttamiseen. (Nivala 2006, 139–140.)

Seurakunnassa on käytännön tasolla ollut tarvetta keskustella ja kehittää diakonian ja nuorisotyön välistä yhteistyötä. Tarkkaa rajaa nuoriso- ja diakoniatyön välille ei ole voitu piirtää. Menestyäkseen molempien työalojen tulisi tehdä yhteistyötä toistensa ja muiden verkostojen kanssa. Työalojen välistä yhteistyötä on kehitettävä koko ajan, jotta diakonia ja kristillinen kasvatus olisivat totta koko ajan muuttuvassa maailmassa. (Nivala 2006, 139–140.)

Yhtenä diakonisena työmuotona nuorisotyössä voidaan nähdä erityisnuorisotyö. Erityisnuorisotyö menee konkreettisesti kansan keskele, keskele arkista elämää ja vapaa-aikaa. Erityisnuorisotyön tarkoituksena on tarjota nuorille kaikkea heidän tarvitsemaansa: tukea, apua ja palvelua kasvamisen, ihmissuhteiden, jaksamisen, koulun, kodin, vapaa-ajan, päihteiden käytön ja huumeekokeilujen kanssa. (Nivala 2006, 143.)

4.2 Diakoniaopetus rippikoulussa

Rippikouluiässä olevat nuoret yleensä ymmärtävät jo abstrakteja käsitteitä paremmin, mitä esimerkiksi muutamaa vuotta aikaisemmin. Samassa iässä myös hypoteettinen ajattelu sekä ongelmanratkaisukyky alkavat kehittyä. Piaget’n kog-

nitiivisen kehityksen teorian mukaan rippikouluikäinen nuori on juuri saavuttanut ajattelussaan formaalisten operaatioiden vaiheen. Tämän vaiheen mukaan nuoren on mahdollista aiempaa paremmin ymmärtää se, mistä kristinuskossa on kysymys. (Pruuki, 2010, 51–52.)

Suomen evankelis-luterilaisessa kirkossa on käytössä piispainkokouksen hyväksymiä rippikoulun oppimateriaaleja. Näistä tunnetuimmat ovat Raamattu, virsikirja ja Katekismus. Näiden lisäksi on olemassa kahdeksan muuta kirjasarjaa, joita ovat esimerkiksi Ihan sama – kirjat, Ohjaajan ripari ja oma ripari kirjat sekä Löytöretki-kirjat. (Sakasti 2015a.)

Piispainkokouksen hyväksymä rippikoulun oppimateriaalina käytettävä Ihan sama – kirjasarjassa, vuodelta 2010, antaa kattavan kuvauksen diakoniasta ja diakonian opettamisen eri mahdollisuuksista. Opettajan oppaassa ”huomion arvoista” -kohdassa kerrotaan lyhyesti, kuinka diakonia on kaikkien kristittyjen ja koko kirkon yhteinen perustehtävä, joka on vahvasti sidoksissa Raamattuun ja Jeesukseen. Kirjassa diakonia merkitsee kristillistä palvelua, jolla tarkoitetaan laajaa kenttää seurakunnan piirissä. (Koivisto, Paalanne & Siukonen 2010, 352.)

Rippikoulusuunnitelma 2001 hyödyntää oppimiskäsityksenä konstruktivistista, kokemuksellisen, sosiaalisen sekä kontekstuaalisen oppimisen teoriaa. Suunnitelma painottaa myös omaa aktiivisuutta tulosten syntymisen näkökulmasta. Oma aktiivisuus synnyttää muutoksia tiedoissa, tunteissa, taidoissa sekä toiminnassa. (Pruuki 2010, 56.) Tästä on opinnäytetyössä kyse esimerkiksi avustajakoulutusnuorten tutustumiskäynneissä, joissa toiminnallinen aktiivisuus purkaantuu, samoin kuin rippikoulun diakoniarasteissa (Vuorinen 1993, 184). Moni nuori oppii parhaiten kokeilemalla itse käytännössä, oli se sitten todellinen tai lavastettu tilanne. Näissä tilanteissa hän pääsee kokemaan, näkemään sekä tekemään. Hän on

itse aktiivisesti mukana, jolloin hänen ajatuksissaan, tunteissaan, taidoissaan ja toiminnoissaan syntyy muutoksia.

Opinnäytetyön diakoniarasteissa hyödynnetään keksittyjä sekä myös todellisuudesta muutettuja tapauskertomuksia, jotka kertovat jostain, jopa merkittävästä, tilanteesta ihmisen elämässä (Pruuki 2010, 127; Vuorinen 1993, 137). Nämä kertomukset toimivat alustuksina eli pohjana yhteiselle keskustelulle (Pruuki 2010, 123.)

Diakoniarasteissa on tarkoituksena hyödyntää pienryhmäopetusta, jonka avulla nuorilla on mahdollisuus keskinäiseen, aktiiviseen vuorovaikutukseen. Tällainen työskentely edistää nuorten omaa aktiivista roolia omassa oppimisessaan sekä roolia tiedon hankkijana ja tuottajana. Pienryhmä tarjoaa myös turvallisen ympäristön jakaa ajatuksia, joita ei välttämättä suurryhmässä kykene jakamaan. (Pruuki 2010, 155–156.)

4.3 Diakoniaopetus Rovaniemen seurakunnan nuoriso- ja rippikoulutyössä

Rovaniemen seurakunta on alueellisesti laaja yhteisö. Seurakuntaan kuuluu noin 55 000 jäsentä ja seurakunnan työntekijöinä on 11–16 työntekijää työalaa kohden. Diakoniaopetus ja -kasvatus rippikoulutyössä ovat hajaantuneet. Aikaisempina vuosina opetus toteutettiin yhdessä lähetystyön kanssa, helmikuussa järjestetyssä Rippikoulurallissa. Tämän tarkoituksena oli opettaa lähetystyöstä ja diakoniasta yhden viikonlopun aikana Rovaniemen kaikille rippikouluryhmille, joita parhaimpina vuosina on ollut 15 eli kaiken kaikkiaan noin 370 rippikoulunuorta.

Aikaisempien vuosien avustajakoulutuksen nuoret olivat mukana toteuttamassa diakoniatyön rastia. Heidän tehtävänään oli näytellä lyhyitä kohtauksia, siitä min-

käläisiä tilanteita Rovaniemen seurakunnan diakoniatyön parissa on ollut. Kuinka vähävarainen tarvitsee taloudellista tukea. Alkoholisti tahtoo päästä eroon ongelmastaan ja kuinka maahanmuuttaja kaipaa tukea uuteen kotikaupunkiin sopeutumisessa.

Tänä vuonna Rovaniemellä järjestettävien valtakunnallisten lähetysjuhlien vuoksi samanlaista tapahtumaa ei järjestetty. Tänä vuonna opetus siirtyi leirin työntekijöiden vastuulle. Vuonna 2014 pidetyssä Rippikoulurallin palautepalaverissa keskusteltiin, että vuonna 2015 kukin leiri pitää diakoniarastit omassa rippikoulussaan (Rovaniemen seurakunta 2014b). Ennen opinnäytetyötä ei Rovaniemen seurakunnalla ollut yhteistä valmista materiaalipakettia diakoniarastien pitoon.

5 TOIMINNAN KUVAUS JA ARVIOINTI

Opinnäytetyössä on kaksi osaa: opetetaan diakoniaa osallistaen vapaaehtoistointaan, minkä jälkeen hyödynnetään opittua rippikoulun diakoniaopetukseen. Opinnäytetyö alkoi perehdyttämällä avustajakoulutuksessa mukana olleet nuoret siihen, mitä on diakonia ja mitä on lähimmäisenrakkaus. Tämän jälkeen he lähtivät tutustumaan diakoniaan ja diakoniatyöhön käytännön tasolla.

Ihmiset ovat erilaisia ja he oppivat eri tavalla. Kokemuksellisuus on hyvä opetusmenetelmä tällaiselle aiheelle kuin diakonia. Käytännön kokemus ja itse tekeminen antavat mieleenpainuvan kuvan siitä, mitä lähimmäisenrakkaus ja toisista huolehtiminen on. Avustajakoulutusnuorilta kerätyn palautteen pohjalta nuoret saivat tutustumiskäynneistä paljon ja oppivat uutta käytännön kokemuksen kautta.

Projektin aikana yksi avustajakoulutusnuorista esitti muutaman kerran kysymyksen, miten diakonia ja se, mitä he tekevät, kuuluu avustajakoulutukseen. Tähän löytyy hyvä vastaus kirkkolaista sekä kirkkojärjestyksestä. Samoin Jeesuksen toiminta, hänen esimerkinsä ja kultainen sääntö ovat hyviä ohjeita jokaisen kristityn elämään.

5.1 Diakonialuento nuorisotyön avustajakoulutuksessa

Avustajakoulutuksessa olevat nuoret ovat 17–18-vuotiaita, jo vanhempia isosia. Rovaniemen seurakunnassa heistä käytetään nimitystä avustajat. Joissakin seurakunnissa kyseisestä ryhmästä voidaan käyttää myös nimitystä leiriavustaja, leiriapulainen tai esimerkiksi isostenisonen. Rovaniemen seurakunnassa avustaja

toimii rippikoulussa, samalla vertaisena muiden isosten joukossa, mutta myös ottaen vastuuta isosryhmän ohjaamisesta. Rippikoulussa avustajan tulee olla vähintään täysi-ikäinen ja isos- ja avustajakoulutuksen suorittanut. (Rovaniemen seurakunta 2014a.)

Opinnäytetyöhön kuului diakonialuennon (LIITE 1) pitäminen avustajakoulutuksessa oleville nuorille. Luento pidettiin Rovaniemen seurakunnan seurakuntakodin takkahuoneessa 21.1.2015. Luennon tarkoituksena oli opettaa avustajakoulutukseen osallistuville nuorille, mitä on diakonia ja mitä se on teologisesta näkökulmasta. Luento alkoi alkuhartaudella (LIITE 2), jonka tarkoituksena oli johdattaa aiheeseen.

Luento eteni alkuhartaudesta esittäytymiseen ja aiheeseen johdatteluun. Aiheeseen johdattelussa nuorilta kysyttiin, mitä he tietävät ja ymmärtävät, kun puhutaan diakoniasta. Vastauksina tuli muun muassa toisten auttaminen, sana ruokapankki ja nuorten kanssa oleminen. Vastausten vähäsanaisuudesta huomasi, että Rovaniemelle opinnäytetyö tulee tarpeeseen. Luennon jälkeen palautteessa nuoret kertoivat, että saivat enemmän tietoa diakoniasta ja selkeämmän kuvan diakonian sisällöstä.

Luennossa käytiin ensin läpi diakonian lyhyt historia, mistä sana diakonia tulee ja mitä se tarkoittaa. Tämän jälkeen käsiteltiin diakonian teologiaa, tuoden esiin raamatunkohdat, joissa Jeesus parantaa sokean (Matt. 10:46–52) ja Jeesuksen viimeisen tuomion (Matt. 25:41–46). Luennon tavoitteena oli saada nuoret ymmärtämään, että diakonia nykyään on Jeesuksen esimerkin seuraamista ja diakoniatyö on merkittävässä osassa organisoimassa seurakuntien työtä.

Luennon lopuksi Rovaniemen seurakunnan kaksi diakoniatyöntekijää kertoivat omasta työstään ja mitä muuta diakoniatyöhön kuuluu Rovaniemen seurakunnassa. Oikeiden diakoniatyöntekijöiden paikallaolo ja heidän kertomansa selkeytti nuorille, mitä diakoniatyö on Rovaniemellä. Tämän pohjustuksen jälkeen nuorille annettiin tehtäväksi valita diakoniatyön piiristä kaksi tutustumiskohdetta, joihin he seuraavien kuukausien aikana tutustuivat ja osallistuivat vapaaehtoistoimintaan.

5.2 Tutustumiskäynnit ja niiden arviointi

Tutustumiskohteiksi tulivat valituiksi Helmikammari, Kaverikammari, Ruokapankki, Yhteisvastuukeräys sekä vanhusten kerho. Näihin paikkoihin nuorilla oli mahdollisuus mennä koulupäivän jälkeen tai viikonloppuisin, jolloin heidän ei tarvinnut olla poissa koulusta.

Tutustumiskäyntien jälkeen nuorilta kerättiin kirjallinen palaute, jossa oli avoimia kysymyksiä (LIITE 3). Palautteen tarkoituksena oli saada mahdollisia kehitysideoita jatkoa ja mahdollisia tulevia tutustumiskäyntejä varten (Vuorinen 1993, 58). Palautteella oli tarkoitus myös havainnoida, kannattivatko tutustumiskäynnit ja mitä avustajakoulutuksen nuoret olivat oppineet. Nuoret antoivat hyvää palautetta tutustumiskäynneistä. Heille kokemus oli ollut antoisa ja mielenkiintoinen. Nuoret kertoivat, että käytännön kokeilusta he olivat saaneet vieläkin paremman kuvan diakoniatyöstä. Nuoret eivät esimerkiksi olleet tiedäneet, että vanhuksille on järjestettyä toimintaa kaupungin syrjäseuduilla. Samoin nuoret oppivat, että diakoniatyöhön voi osallistua vapaaehtoisena.

Nuoret kertoivat palautteessa, että voisivat olla mukana diakonian vapaaehtoistoiminnassa. Syitä oli muun muassa toiminnan tärkeys, mieluisa toiminta, toimin-

nan sitomattomuus ja mielenkiintoisuus sekä itselle saatu hyvä mieli, ilo ja kokemus. Yhdessä palautteessa nuori kirjoitti, ettei luultavasti menisi mukaan diakoniatyön vapaaehtoistoimintaan. Nuori oli perustellut asian aikatauluilla. Kun diakoniatyöllä on toimintaa, ovat nuoret koulussa. Sama väite mahdollisesti pätee myös muiden nuorten kohdalla, sillä aikataulukysymys oli selkeästi nähtävillä jo tutustumiskohteita valittaessa. Nuorten valitessa tutustumiskohteita olivat mahdolliset ajat koulupäivien aikana, jolloin heille olisi tullut tunneilta poissaoloja. Tästä syystä tutustumiskohteet rajoittuivat neljään kohteeseen, jotka olivat myöhemmin arkipäivänä tai viikonloppuna.

Palautekaavakkeen viimeisenä kohtana oli kehittämisideoita sekä risuja ja ruusuja tällaisia avustajakoulutuksen tutustumiskäyntejä ajatellen. Tutustumiskäyntejä kehitettiin. Käytännönläheinen tapa tutustua diakoniatyöhön oli mukava ja antoisa kokemus. Diakoniatyö jäi myös paremmin mieleen. Kuitenkin ajankohdat olivat koulupäivien vuoksi hankalat. Yksi nuorista toivoi pidempiä tutustumiskertoja.

Kaiken kaikkiaan opinnäytetyöhön liittyneet diakoniatyön tutustumiskäynnit eri diakoniatyön kohteissa olivat hyvä kokemus. Nuoret pääsivät käytännön kautta itse osallistuen näkemään, mitä on diakonia, mitä on lähimmäisenrakkaus ja lähimmäisestä huolehtiminen. Diakonian teologinen pohja jäi varmasti nuoria vielä mietityttämään. Diakonian teologia on nimittäin moniulotteinen käsite, jota on vaikea kerralla ymmärtää.

5.3 Diakoniarastien suunnittelu

Diakoniarastien suunnittelu tapahtui 9.5.2015 yhdessä avustajakoulutusnuorten kanssa. Mukana avustajakoulutusnuorten lisäksi oli työelämänohjaaja, diakoniatyöntekijä Marjo Rundgren sekä diakoniatyöntekijä Marja Posio. Heidän lisäksi

oli mukana avustajakoulutuksesta vastaava nuorisotyönohjaaja Maija Pieskä. Tilaisuus oli antoisa. Nuoret toivat esiin ajankohtaisia aiheita, jotka kiinnostavat ja koskettavat nuoria. Aiheita valittiin useampia, joista jokainen rippikoulu saa valita itselleen mieleiset rastit.

Rasteihin valittiin ajatuksia herättäviä aiheita, jotka ovat niin nuorille kuin myös Rovaniemen seurakunnan diakoniatyölle arkipäivää. Diakoniarasteista luotiin käyttövalmis materiaalipaketti (LIITE 4), joka sisältää kaiken oleellisen tiedon alkuvalmisteluista aina jälkipuintiin. Nuoret auttoivat yhdessä työntekijöiden kanssa ideoimaan aiheita ja tarinoita. Lopullisen kirjoitustyöskentelyn, ohjeistukset ja muut huomiot kirjoitin itse. Apuna käytin Ihan sama -kirjasarjan Opettajan oppaasta löytyvää työskentelyä (Koivisto, Paalanne & Siukonen 2010, 341–345). Materiaalia näytettiin työelämänohjaajalle sekä hänen työparilleen, minkä jälkeen he pyysivät tekemään viimeiset viimeistelyt. Tämän jälkeen rastit olivat valmiit kokeiltaviksi.

5.4 Diakoniarastien esittely Rovaniemen seurakunnan kolmelle työalalle

Opinnäytetyön seuraavassa vaiheessa diakoniarastien materiaalipakettia esiteltiin Rovaniemen seurakunnan kolmelle työalalle, minkä jälkeen materiaalipaketti valmistui kokeiltavaksi käytännössä seurakunnan rippikouluissa.

Ensimmäisenä materiaalipakettia käytiin esittelemässä Rovaniemen seurakunnan diakoniatyöntekijöiden tiimiin. Heitä suuresti kiinnosti, minkälaiset diakoniarastit oli saatu aikaan ja ennen kaikkea se, mikä heidän roolinsa diakoniakasvatuksessa olisi jatkossa. Työntekijät olivat vastaanottavaisia ja kiitollisia valmistellusta opinnäytetyöstä.

Tällä hetkellä Rovaniemen seurakunta on kokemassa erilaisia muutoksia. Ennen kaikkea tämän vuoden lähetysjuhlien vuoksi diakoniatyö on joutunut miettimään, miten diakoniakasvatus tänä vuonna järjestettäisiin. Opinnäytetyö oli vastauksena heidän kysymyksiinsä, mutta kuinka diakoniakasvatus hoidetaan jatkossa? Palaataanko entiseen malliin Rippikouluralliin vai uudistutaanko? Työelämänohjaaja Marjo Rundgren on pohtinut ääneen, että Rippikouluralli olisi tullut tiensä päähän. Viikonlopun mittainen ponnistus vaatii lähes koko diakonia- ja nuorisotiimin resurssit. Rovaniemen seurakunnassa on pohdittu, palveleeko rippikouluikäisiä Rippikoulurallin muodossa toteutettava diakoniaopetus sekä onko tämän ikäinen nuori valmis vastaanottamaan vielä rippikoulun alkuvaiheessa diakoniakasvatusta? Seuraavina vuosina onkin syytä miettiä diakoniakasvatuksen toteuttamista yhteistyössä nuorisotiimin kanssa. Tähän opinnäytetyön diakoniarastit (LIITE 4) ovat jatkossa hyvä apuväline. (Rundgren 2015.)

Ensimmäisenä ajatuksena oli, että diakoniatyöntekijöiden lisäksi opinnäytetyötä käydään esittelemässä vain nuorisotyönohjaajien tiimissä. Tämä olisi ollut epäoikeudenmukaista. Vain osa seurakunnan tiimeistä tällöin tietäisi materiaalipaketista. Rippikouluissa pastori on kuitenkin aina vastuussa rippikoulun oppisisällöstä (Rippikoulusuunnitelma 2001, 38, 41). Jos heille ei olisi kerrottu materiaalipaketin olemassaolosta, eivät he olisi sitä osanneet kaivata ja etsiä.

Materiaalipakettia esitellessä papit olivat kiinnostuneita ja kiitollisia, että tällainen opinnäytetyö tehdään heidän seurakunnalleen. Kaikki tulivat myös tietoisiksi siitä, että nyt jokainen rippikoulu on itse vastuussa diakoniakasvatuksen järjestämisestä. Diakoniarasteja esiteltäessä nuorisotyönohjaajien tiimiin aiheesta syntyi keskustelua. He olivat halukkaita antamaan käytännön vinkkejä ja neuvoja, joista oli viimeistelyssä apua.

Osa nuorisotyönohjaajista koki olonsa hieman epävarmaksi siitä, että heidän tulisi osata jatkossa opettaa rippikoulussa diakoniasta. Esittelyssä kuitenkin heitä rohkaistiin sillä, että opinnäytetyön materiaalipaketti on käyttövalmis ja sisältää kaikki tarvittavat tiedot ja ohjeet. Materiaali on muokattavissa ja sovellettavissa, mutta halutessaan valmis sellaisenaan. Heitä kehoitettiin tekemään yhteistyötä työparinsa, pastorin kanssa. Nuorisotyönohjaaja esimerkiksi huolehtisi käytännön järjestelyt, isosten ohjeistuksen ja tukemisen, kun pastori hoitaisi opillisen sisällön esimerkiksi jälkipuinnissa. Kaikki olivat kuitenkin tietoisia heidän vastuustaan diakoniaopetukseen ja olivat valmiit kokeilemaan. Keskustelun lopuksi nuorisotyönohjaajat sopivat yhteisesti, että jokainen leiri kirjoittaa leirin loputtua päiväkirjaan, miten diakoniarasteja käytettiin ja miten käyttö onnistui. Tämän jälkeen he voivat miettiä materiaalipaketin onnistumista ja tulevaa käyttöä alkusyksyn palaverissa.

5.5 Diakoniarastien käytännön kokeilu rippikoulussa ja onnistumisen arviointi

Valmiita diakoniarasteja kokeiltiin käytännössä yhteensä viidessä rippikoulussa kesän 2015 aikana. Yksi rippikouluista oli päivärippikoulu ja muut olivat leirikeskuksessa pidettyjä rippikoululeirejä. Roolini oli toimittaa palautekaavakkeet sekä olla läsnä kun, työntekijät ohjeistivat isosia. Tällä tavoin varmistettiin materiaalipaketin toimivuus, jotta kaikki tarvittava tieto diakoniarastien vetämiseen löytyi.

Kirjallinen palaute kerättiin työntekijöiltä sekä isosilta (LIITE 5) ja erikseen rippikoululaisilta (LIITE 6). Palautekaavakkeessa oli avoimia kysymyksiä, joihin vastattiin kirjallisesti oman mielipiteen ja kokemuksen mukaan (Vilka 2005, 97). Tämän tavoitteena oli varmistaa diakoniarastien toimivuus sekä saada mahdollisia kehittämisideoita (Vuorinen 1993, 58). Palautetta saatiin kaikkiaan yhteensä 165 ihmi-

seltä, tytöiltä, pojilta, naisilta sekä miehiltä. Nuorilta palautetta saatiin yhteensä 120 ja työntekijöiltä sekä isosilta 45 kappaletta.

Nuorilta pyydetyn palautteen palautekaavakkeessa oli neljä kysymystä. Kaavakkeessa kysyttiin, mitä opit, mikä oli parasta, missä olisi ollut kehittämisenvaraa sekä mikä auttoi oppimista. Monessa palautekaavakkeessa vastaukset olivat hyvin samankaltaisia. Oli myös olemassa palautekaavakkeita, joihin oli vastattu vain ”ei mitään” tai pelkkä viiva. Kuitenkin ne palautteet, joihin oli paneuduttu ja kysymyksiin oli vastattu ajatuksen kanssa, antoivat hyvän kuvan diakoniarastien onnistumisesta.

Nuoret olivat oppineet, mitä diakonia on sekä mitä siihen sisältyy. He olivat oppineet, että ihmisiä on erilaisia ja että jokaista tulee arvostaa. Nuoret olivat oppineet suvaitsevaisuudesta, rasismista sekä lähimmäisenrakkaudesta. He olivat alkaneet miettimään asioita avarakatseisemmin. Samoin nuoret ymmärsivät, että ihmisiä on monenlaisia ja heistä jokainen on lähimmäinen. Palautteessa tuli myös esiin sosiaalisten taitojen kehittyminen, erilaisten lähestymistapojen omaksuminen, kuuntelemisen taidot sekä oman rohkeuden lisääntyminen. Palautteen perusteella pystyi arvioimaan sen, että diakoniarastit olivat antaneet nuorille paljon ajattelemisen aihetta.

Monelle nuorelle parhaana kokemuksena diakoniarasteista oli jäänyt mieleen maahanmuuttaja-rasti, sillä kolmeen rippikouluun paikalle oli järjestetty oikea maahanmuuttaja. Parasta oli myös uusien asioiden oppiminen, monipuolisuus sekä esimerkit eli tapauskertomukset. Nuorille oli myös antoisaa saada kertoa omia näkemyksiään ja mielipiteitään asioista. Monelle oli myös parasta se, että oli päässyt auttamaan jotakuta ja auttamisesta oli saanut itselleen onnistumisen kokemuksen.

Kehittämisideoita nuoret antoivat ajankäytöstä. Usean mielestä olisi rasteihin voitu käyttää enemmän aikaa, kun taas muutamat sanoivat, että rasteilla oli liikaa aikaa. Mitä tämä sitten kertoo, kenties nuorten omasta motivaatiosta ja aktiivisuudesta. Osa nuorista oli toivonut enemmän kysymyksiä rasteille sekä pidempää keskustelua rasteista vielä jälkeempään. Pari toivoi vakavampia aiheita rasteille.

Nuorten oppimista olivat auttaneet tapauskertomukset, isosten heittäytyminen rooliin, jako pienempiin ryhmiin sekä asioista keskustelu. Osalle kirjoittaminen oli toiminut apukeinona, toiset taas olivat oppineet puhumalla. Oppimista oli myös auttanut isosen antama johdattelu aiheeseen.

Työntekijöiltä ja isosilta pyydetty palaute oli toisenlainen. Palautekaavakkeessa kysyttiin diakoniarastien toimivuudesta. Palautteessa kysyttiin, oliko ohjeistus tarpeeksi selkeä ja miltä diakoniarastien vetäminen tuntui. Viimeisessä kohdassa tarjottiin tilaa vielä vapaalle palautteelle.

Diakoniarastien ohjeistuksesta sanottiin, että se oli ollut riittävän selkeä. Tekstistä oli saanut paljon irti, sisältöä oli ollut riittävästi ja jokaiseen kysymykseen oli löytynyt vastaus. Hyvää oli myös, että ohjeistus oli käyty yhdessä läpi. Ohjeistus oli myös ollut riittävän yksinkertainen. Diakoniarastien veto oli ollut myös mukavaa ja muutama oli kokenut, että nuoret olivat saaneet rasteista paljon. Osa rippikoululaisista oli päässyt aivan uuteen elementtiin.

Osalla vetäjistä oli aluksi ollut hieman epävarmuutta, mutta parin ohjauskerran jälkeen se oli alkanut jo sujua paremmin. Rastien pitäminen oli herättänyt myös heissä itsessään ajatuksia. Rastien vetäjistä oli myös ollut mukava huomata, että vilkkaimmatkin nuoret olivat rauhoittuneet rasteille ja keskittyneet aiheeseen.

Muuna palautteena työntekijät ja isokset antoivat kiitosta rasteista. He olivat iloisia siitä, että tällainen toimiva rastirata on tehty leirejä varten. Heistä diakoniarastit olivat myös hyvää vaihtelua. Diakoniarastit olivat hyvin suunniteltu ja toteutettu, mielenkiintoiset sekä monipuoliset.

Kokonaisuutena diakoniarastien käytännön kokeilu onnistui hyvin. Palautetta saatiin paljon ja monipuolisesti. Vaikka palautekaavakkeissa oli myös viivoilla täytettyjä kohtia, oli joukossa myös hyviä vastauksia. Palautteen pohjalta voi päätellä, että diakoniarastit olivat onnistuneet kaikissa rippikouluissa. Toteutukset olivat onnistuneet, materiaalipaketti oli käyttökelpoinen, ohjeistus ei jättänyt tilaa avoimille kysymyksille ja materiaali oli tehty Rovaniemen seurakunnan tarpeista käsin.

6 POHDINTA

Opinnäytetyö oli moniulotteinen työ. Aluksi oli vaikeuksia hahmottaa kokonaisuutta ja sitä, miten kaikki palaset liittyvät toisiinsa. Yhtenä pohdinnan aiheena oli esimerkiksi, miksi avustajakoulutuksessa olleille nuorille luennottiin diakoniasta ja he kävivät tutustumassa diakoniatyön eri osa-alueisiin. Toisekseen oli mietittävä, miksi vasta tämän jälkeen siirryttiin rippikoulussa tehtävän diakoniakasvatuksen toteuttamisen suunnitteluun. Jotta työ kantaisi tulevaisuudessa hedelmää, oli syytä aloittaa aivan alusta.

Avustajakoulutusta käyvät nuoret ovat olleet aikaisempina vuosina mukana toteuttamassa diakoniaopetusta rippikouluikäisille. Tänä vuonna tilanne oli kuitenkin toinen. Diakoniaopetusta ei toteutettu aikaisempien vuosien kaavalla. Tästä syystä oli luontevaa nähdä avustajakoulutusnuoret mukana projektissa. Heillä oli vain aikaisemmasta poiketen erilainen rooli.

Projektin jälkeen on helpompi nähdä kokonaisuus ja se, että opinnäytetyö oli vasta alku. Rovaniemen seurakunta on muutosvaiheessa ja hyvän toimivan systeemin löytämiseen, diakoniakasvatuksen osalta, Rovaniemen seurakunnan kokoisessa paikassa tulee viemään aikaa. Opinnäytetyö oli vain alku seurakunnassa tehtävää työtä ajatellen.

Kokonaisuuden kannalta ja toimivan lopputuloksen saavuttamiseksi olisi diakoniakasvatuksen suunnitteluun ja toteutukseen syytä varata aikaa niin diakoniatyön kuin myös nuorisotyön puolelta. Kyse ei ole toisten työalueen valtaamisesta, vaan yhteisen kirkon ja kaikkien seurakuntalaisten yhteisestä kirkon perustehtävän toteuttamisesta. Jotta työ kantaisi hedelmää, olisi yhteystyö elintärkeää.

Täytyy kuitenkin muistaa, että työntekijät eivät ole ainoita tekijöitä tässä työssä. Vapaaehtoiset niin nuoret kuin vanhemmatkin ovat tärkeitä. Haasteena nuorilla on varmasti sopivan ajan löytäminen. Nuorilta odotetaan paljon. Heidän tulisi opiskella, suunnitella tulevaisuutta, harrastaa kulttuuria, urheilua ja heidän tulisi auttaa kotitöissä. Kaiken tämän lisäksi nuorilla on suuri tarve itsenäistyä, irtautua vanhemmista ja saada oma sosiaalinen elämä (Pruuki 2010, 51–52). Kaikkien näiden aikataulujen yhteensovittaminen on varmasti haastavaa.

On kuitenkin olemassa niitä nuoria, aivan kuten opinnäytetyön toiminnallisessa osassa huomattiin, joita kiinnostaa muukin vapaaehtoistoiminta kuin vain nuorisotyössä tehtävä. Heitä on olemassa varmasti muitakin. Tästä syystä olisikin hyvä tarjota informaatiota ja kannustaa nuoria ilmoittautumaan diakoniatyön vapaaehtoisiksi. Onneksi Rovaniemen seurakunnalla on olemassa toimiva vapaaehtoisten rekrytointikanava, jonka avulla paperityöt osaltaan helpottuvat.

Opinnäytetyössä avustajakoulutettavia oli viisi. Aikaisempiin vuosiin nähden ryhmäkoko oli pienentynyt. Tähän on ollut vaikuttamassa eri syyt, mutta mieleen herää kysymys, vaikuttaako ryhmäkoko tutustumiskohteisiin tulevaisuudessa. Toteutetaanko esimerkiksi pari tutustumiskertaa koko porukalle vai jaetaanko suurempi ryhmä pareihin. Tämäkin on vain suunnittelu- ja organisointikysymys.

Tulevaisuutta ajatellen rippikoulun työntekijöillä on kaikki mahdollisuudet opettaa rippikoulussa, mitä on lähimmäisenrakkaus ja diakonia. Mitä enemmän työntekijät jaksavat nähdä vaivaa, sitä mieleenpainuvampi kokemus rippikoululaisille jää opetuksesta. Pyydetäänkö esimerkiksi oikea maahanmuuttaja kertomaan elämästään ennen Suomeen tuloa ja elämästä Suomen kansalaisena? Käydäänkö tutustumassa konkreettisesti Helmikammariin, siihen toimintaan, mitä vanhuksille tarjotaan? Käydäänkö tutustumassa ruokapankkiin? Nähdään minkälaisia ihmisiä

siellä on vapaaehtoisina ja minkälaista apua sieltä saa. Ollaanko jopa itse tekemässä ruokakasseja? Kaikessa tässä vain taivas, aika ja mielikuvitus ovat rajana.

Tämän opinnäytetyön jälkeen on nyt valaistu kourallinen ihmisiä siitä, kuka on lähimmäinen, mitä on lähimmäisenrakkaus ja mitä on lähimmäisistä huolehtiminen. Toivottavasti edes muutamaa on saatu kosketettua ja saatu ajattelemaan asiaa syvällisemmin. Diakonia, lähimmäisenrakkaus, lähimmäisistä huolehtiminen ja Jeesuksen esimerkin seuraaminen ovat yksi osa jokaisen seurakuntalaisen, seurakunnan ja koko yhteisen kirkon perustehtävää (Kirkkolaki 1993/1054).

LÄHTEET

Elenius, A. & Latvus, K. 2007. Diakonian teologia – auttamisen teologia. Teoksessa K. Latvus & A. Elenius (toim.) Auttamisen teologia. Helsinki: Kirjapaja Oy. 271–282.

Engström, K., Pyysiäinen, M., Repo, H. & Ryhänen, T. 2003. Ohjaajan ripari. Helsinki: WSOY.

Harju, A. 2003. Yhteisellä asialla. Kansalaistoiminta ja sen haasteet. Kansanvalistusseura. Vantaa: Dark Oy.

Harju, U-M. 2006. Vapaaehtoisuus kirkossa. Teoksessa U-M. Harju, R. Helosvuori, J. Kasari, R. Lemberg, M. Pasma, H. Samulin & H. Savolainen (toim.) Enemmän kuin työmuoto. Vapaaehtoistoiminta kirkossa. Kirkkohallituksen julkaisu. Kirkon vapaaehtoistyönryhmä. Helsinki: Kirkkohallitus. 16–22.

Harju, U-M., Niemelä, P., Ripatti, J., Siivonen, T. & Särkelä, R. 2001. Vapaaehtoistoiminta seurakunnassa ja järjestöissä. Helsinki: Edita Oy.

Helin, M., Hiilamo, H. & Jokela, U. 2010. Diakoniatyö. Asiakkaan palveluksessa. Helsinki: Edita.

Hänninen, M. & Wahlroos, A. 2010. Rippikoulun punainen lanka. Diakoniakasvatus Mikkelin hiippakunnan rippikoulutyössä. Opinnäytetyö. Diakonia ammattikorkeakoulu. Sosiaalialan koulutusohjelma. Saatavilla: https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/22587/Hanninen_Marjo_Wahlroos_Anni.pdf?sequence=1. Luettu: 15.7.2015.

Kautonen, I. 2014. Autan, palvelen, rakastan – ”jaa mää vai”. Oppituntimateriaali diakoniasta rippikouluun. Opinnäytetyö. Diakonia ammattikorkeakoulu. Sosiaalialan koulutusohjelma. Saatavilla: https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/71844/Kautonen_Iro.pdf?sequence=1. Luettu: 15.7.2015

Kettunen, P. 2001. Leipää vai läsnäoloa? Asiakkaan tarve ja diakoniatyöntekijän työnäky laman puristuksessa. Kirkon tutkimuskeskus. Jyväskylä: Kirjapaja Oy.

Kirkkojärjestys 1993. 8.11.1991/1055 v.1993. Suomen valtion säädöspankki. Ajan-kohtainen lainsäädäntö. Saatavilla: <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1993/19931055>. Luettu: 14.7.2015.

Kirkkolaki 1993/1054. 26.11.1993. Suomen valtion säädöspankki. Ajankohtainen lainsäädäntö. Saatavilla: <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1993/19931054>. Luettu: 14.7.2015.

Koivisto, J., Paalanen, H. & Siukonen, A. 2010. Ihan sama. Eilen, tänään ja ikuisesti. Opettajan opas. Helsinki: LK-kirjat/Lasten Keskus Oy.

Kopperi, K. 2007. Miksi rakastaa lähimmäistä? Luterilaisen diakonian teologian lähtökohtia. Teoksessa K. Latvus & A. Elenius (toim.) Auttamisen teologia. Helsinki: Kirjapaja Oy. 143–157.

Laulaja, J. 2002. Diakonia uskon ja rakkauden risteyksessä. Teoksessa R. Helosvuori, E. Koskenvesa, P. Niemelä & J. Veikkola (toim.) Diakonian käsikirja. Helsinki: Kirjapaja Oy. 59–70.

Lemberg, R. 2006. Seurakuntalaisten kirkko. Teoksessa U-M. Harju, R. Helosvuori, J. Kasari, R. Lemberg, M. Pasma, H. Samulin, H. Savolainen (toim.) Enemmän kuin työmuoto. Vapaaehtoistoiminta kirkossa. Kirkkohallituksen julkaisu. Kirkon vapaaehtoistyönryhmä. Helsinki: Kirkkohallitus. 9-15.

Nivala, M. 2006. Nuorisodiakonia ja kirkon erityisnuorisotyö. Teoksessa T. Paananen & H. Tuominen (toim.) Nuorisotyön käsikirja. Helsinki: Kirjapaja Oy. 138–146.

Rippikoulusuunnitelma. 2001. Elämä-usko-rukous. Rippikoulusuunnitelma 2001. Kirkkohallitus. Kirkon kasvatustieteiden keskus. Porvoo: Uusimaa Oy.

Rovaniemen seurakunta. 2014a. Mikä on avustaja – leiriapulainen? Seurakunnan nuorisotyön avustajakoulutuksen kirjallinen word-dokumentti.

Rovaniemen seurakunta. 2014b. Muistio Rippikoulurallin palautepalaverista. Rovaniemen seurakunnan kirjallinen word-dokumentti.

Rovaniemen seurakunta. 2015. Seurakunnan WWW-sivut. Saatavilla: <http://www.rovaniemenseurakunta.fi>. Luettu: 26.5.2015.

Rundgren, M. 2015. Henkilökohtainen tiedonanto. Rovaniemen seurakunnan diakoniatyöntekijä. Rovaniemi. 13.5.2015.

Sakasti. 2015a. Suomen evankelisluterilaisen kirkon kotisivut. Piispainkokouksen hyväksymät rippikoulukirjat. WWW-sivut. Saatavilla: <http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/sp?open&cid=Content2C6C38>. Luettu: 30.6.2015.

Sakasti. 2015b. Suomen evankelisluterilaisen kirkon kotisivut. Aika tehdä hyvää rippikoulussa. WWW-sivut. Saatavilla: <http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/sp?open&cid=Content3B6082>. Luettu: 30.6.2015.

Tilkkutäkki. 2015. Rovaniemen seurakunnan vapaaehtoistoiminnan Internet-sivut. WWW-sivut. Saatavilla: www.vapaaehtoiskassa.fi/rovaniemi. Luettu: 17.7.2015.

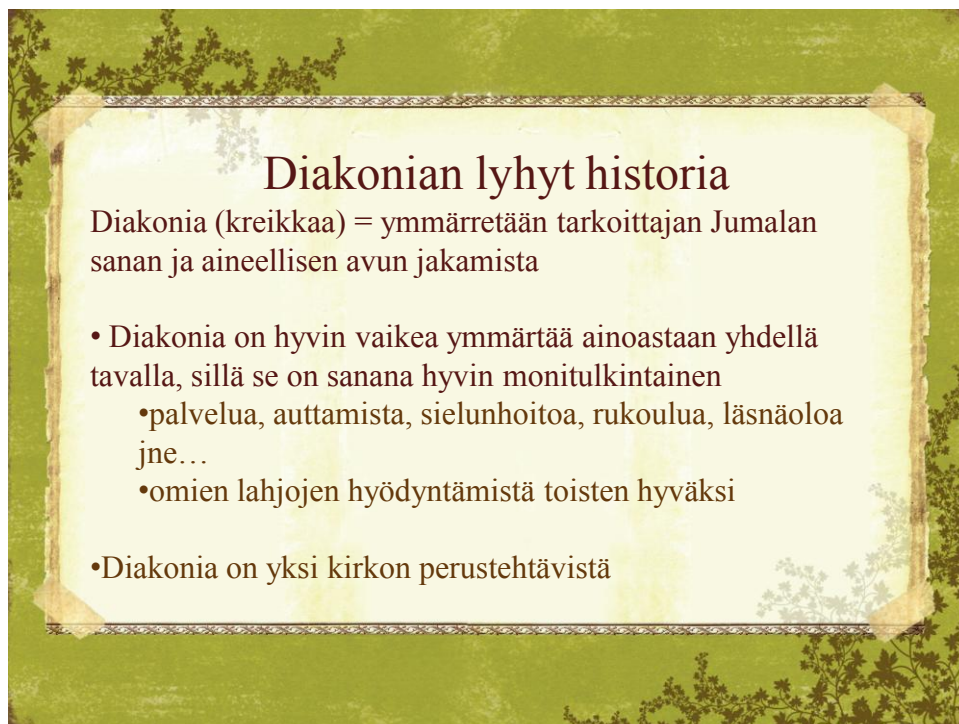
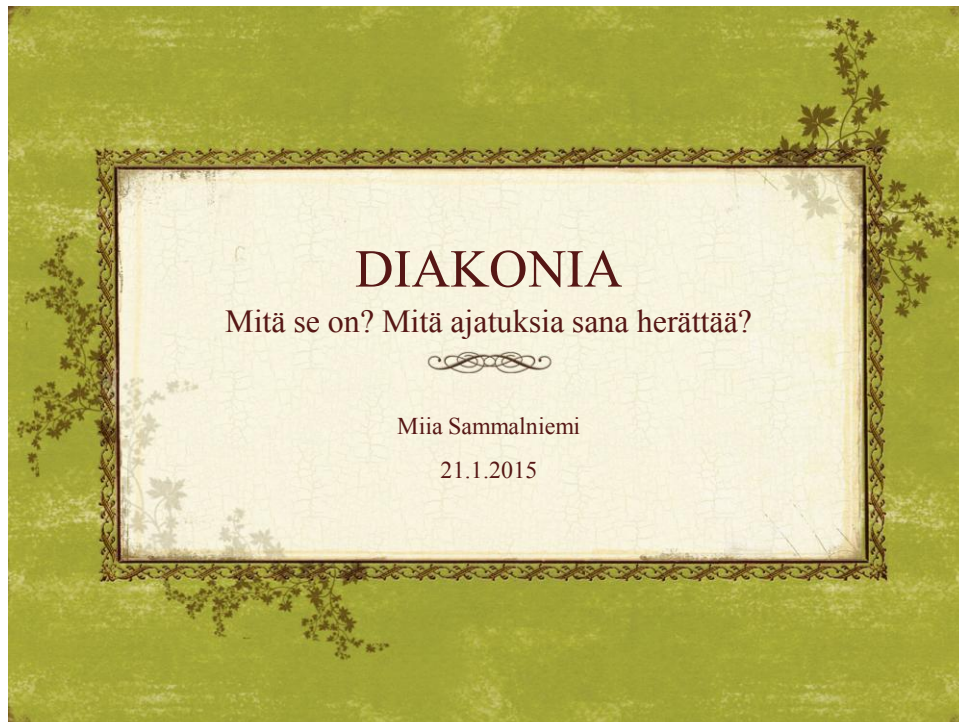
Vilkkä, H. 2005. Tutki ja kehitä. Helsinki: Tammi.

Veijola, T. 2002. Diakonian juuret Raamatussa. Teoksessa R. Helosvuori , E. Koskenvesa , P. Niemelä & J. Veikkola (toim.) Diakonian käsikirja. Helsinki: Kirjapaja Oy. 13–34.

Veikkola, J. 2002. Diakonian perustehtävä, visiot ja tavoitteet. Teoksessa R. Helosvuori , E. Koskenvesa , P. Niemelä & J. Veikkola (toim.) Diakonian käsikirja. Helsinki: Kirjapaja Oy. 107–128.

Yhteisvastuu. 2015. Uutiset. Yhteisvastuu 2015 tukee vapaaehtoistyötä ja lasten koulutusta. WWW-dokumentti. Saatavilla: <http://yhteisvastuu.fi/fi/etusivu/7-suomi/229-yhteisvastuu-2015-tukee-vapaaehtoistyota-ja-lasten-koulutusta>. Luettu: 16.3.2015.

Diakonia tänään

- Diakonia on Jeesuksen esimerkin seuraamista

Matt. 25: 41-46

Mieti milloin viimeksi olet tehnyt toiselle jotain hyvää
tai jättänyt tekemättä?

Diakoniassa ei ole kuitenkaan kyse suoritusten
haalimisesta, kehujen havittelusta tai oman edun
tavoittelusta.

Kyse on puhtaasta, mutta samalla vaikeasti
toteutettavasta, rakkaudesta lähimmäistä kohtaan.

Diakoniatyö Rovaniemen seurakunnassa

1. Minkälaista diakoniatyötä Rovaniemen seurakunnassa tehdään?
2. Mikä sai sinut kiinnostumaan alasta?
3. Miksi olet lähtenyt seurakunnan diakoniatyöntekijäksi?

Tehtävä

Valitse 2 paikkaa, joihin haluat mennä. Valittuasi olet sitoutunut valintaasi.

Tarkoituksena on, että menet paikalle hyvissä ajoin ja kysyt, mitä minä voin tehdä?

Osoittajaa kiinnostusta ja omaa aktiivisuutta

Kirkon vapaaehtoistyö on paljon muutakin kuin vain nuorisotyössä tehtävää työtä. Muutkin työalat tarvitsevat kipeästi vapaaehtoisia!

Lähteet

Kopperi, K. 2007. Miksi rakastaa lähimmäistä? Luterilaisen diakonian teologian lähtökohtia. Teoksessa K. Latvus & A. Elenius (toim.) Auttamisen teologia. Hel-sinki: Kirjapaja Oy. 143–157.

Laulaja, J. 2002. Diakonia uskon ja rakkauden risteyksessä. Teoksessa R. Helos-vuori , E. Koskenvesa , P. Niemelä & J. Veikkola (toim.) Diakonian käsikirja. Hel-sinki: Kirjapaja Oy. 59–70.

Veijola, T. 2002. Diakonian juuret Raamatussa. Teoksessa R. Helosvuori , E. Kos-kenvesa , P. Niemelä & J. Veikkola (toim.) Diakonian käsikirja. Helsinki: Kirjapaja Oy. 13–34.

Veikkola, J. 2002. Diakonian perustehtävä, visiot ja tavoitteet. Teoksessa R. Helos-vuori , E. Koskenvesa , P. Niemelä & J. Veikkola (toim.) Diakonian käsikirja. Hel-sinki: Kirjapaja Oy. 107–128.

Kirkkojärjestys

Miia Sammalniemi

Diakonialuennon alkuhartaus

USKO

RAKKAUS

PALVELU

Ne ovat 3 sanaa, jotka kertovat paljon: kirkosta, seurakunnasta, siitä mihin meidän jokaisen tulisi pyrkiä meidän jokapäiväisessä elämässämme.

USKO syntyy Jumalan rakkaudessa meitä kohtaan, hän synnyttää meissä sanansa voimalla uskon.

Meille opetetaan, että Jumala on luonut meidät omaksi kuvakseen, meissä jokaisessa asuu pieni Kristus, se on meihin jo luomisessa sisään rakennettu. Me emme siitä eroon pääse.

Jeesus antoi meille Vuorisaarnassa kultaisen säännön, muistavatko kaikki?

”Kaikki minkä tahdotte ihmisten tekevän teille, tehkää te heille. Tässä on laki ja profeetat.” Matt. 7:12

Eli meidän pitäisi

RAKASTAA toista ihmistä ja tehdä hänelle, niin kuin me itse toivoisimme meille tehtävän.

Kun me teemme hyvää toinen toisillemme siinä rakkaudessa, mikä meistä huokuu, Kristus pääsee vilauttamaan itseään meille ja maailmalle.

Ja tähän meidän tulisi pyrkiä joka päivä itsessämme, rakastaa, olla alttiita, huomata, mikäli joku lähimmäinen tarvitsee jotakin ja palvella lähimmäistä.

Jumala nimittäin haluaa, että meissä asuva Kristus pääsisi esiin ihmisten keskelle. Hän tahtoo, että meistä jokainen ymmärtäisi, millainen aarre meistä jokaisesta löytyy, ja uskoisimme Jumalan kaikkivoipaan voimaan. Aamen!

Hartauden rukous:

Rakas Taivaan Isä, kiitos, että olet luonut meidät omaksi kuvaksesi. Auta meitä ymmärtämään sinun ihmeellinen ja kaikkivoipa voimasi. Auta meitä rakastamaan ja olemaan alttiita palvelemaan toinen toisiamme.

Me tahdomme kiittää sinun rakkaudestasi ja siitä, että rakas Jeesus, sinä pidät meistä huolen. Jää meitä siunaamaan. Sinun nimessäsi. Aamen!

USKO

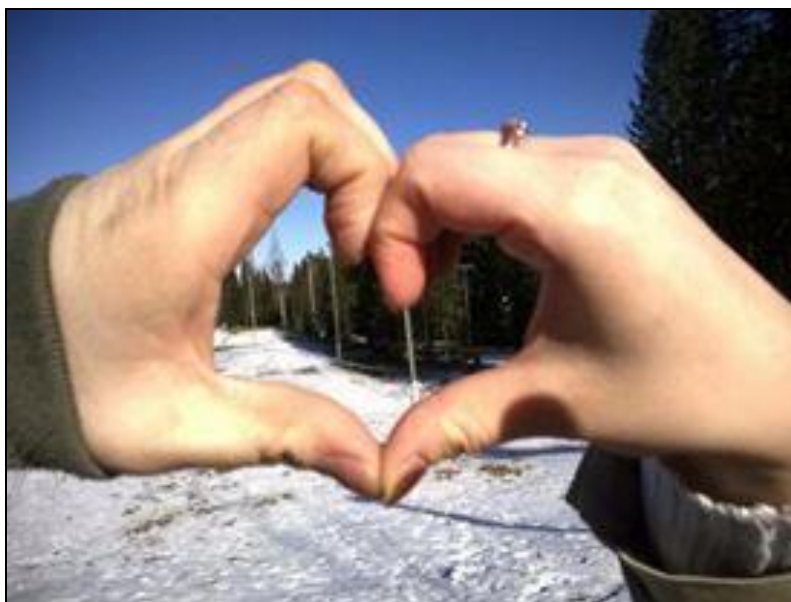
RAKKAUTS

PALVELU

AUTTAVAT KÄDET - DIAKONIARASTIT

Miia Sammalniemi

Opinnäytetyön materiaalipaketti

CENTRIA-AMMATTIKORKEAKOULU

Yhteisöpedagogi AMK, kirkon nuorisotyö

2015

SISÄLLYS

1 JOHDANTO.....	3
1.1 Tarkoitus.....	3
1.2 Tavoite	3
1.3 Alkuvalmistelut.....	4
1.4 Muuta huomioitavaa	5
1.5 Aloitus.....	5
1.6 Purku.....	5
2 RIIPPUVUUDET.....	7
3 MAAHANMUUTTAJANUORI/AIKUINEN.....	9
4 YKSINHUOLTAJAVANHEMPI.....	10
5 YKSINÄINEN VANHUS	11
6 ERILAINEN NUORI.....	12
7 YHTEISVASTUUKERÄYS	13
8 OSALLISUUS JA VAIKUTTAMINEN.....	14
9 KIUUSAAMINEN.....	15
10 RUOKAPANKKI.....	17
11 MENETYS.....	18
LÄHTEET.....	20

1 JOHDANTO

Tämä materiaalipaketti on tarkoitettu rippikoulun diakoniaopetukseen. Materiaalipaketti on käyttövalmis, mutta halutessaan materiaalia voidaan muokata omaa käyttötarkoitusta varten.

Rippikoulun työntekijät voivat halutessaan ottaa yhteyttä myös seurakunnan diakoniatyöntekijään ja neuvotella hänen mahdollisuudestaan vierailla rippikoulussa tai diakoniarastien toteutuksen suunnittelusta yhdessä muiden työntekijöiden kanssa.

1.1. Tarkoitus

Diakoniarastien tarkoituksena on opettaa nuorille turvallisessa ympäristössä, että maailmassa on monenlaista huolta, murhetta ja epäoikeudenmukaisuutta. Tarkoituksena on saada nuoret ymmärtämään, että jokaisella on mahdollisuus auttaa ja tulla itse autetuksi.

1.2. Tavoite

Rastien tavoitteena on tarjota nuorille mahdollisuus tutustua erilaisissa elämäntilanteissa oleviin ihmisiin. Tavoitteena on myös, että nuoret saavat itselleen onnistumisen kokemuksen toisten auttamisesta.

1.3. Alkuvalmistelut

Valitkaa alla olevista rastivaihtoehtoista teille sopivat. Hyvä määrä on 5-6 rastia. Joidenkin aiheiden alapuolella löytyy a-, b- tai c-vaihtoehto. Tarkoituksena olisi näistä valita yksi, mutta halutessaan voi hyödyntää useampaa vaihtoehtoa. Tarkoituksena on, että rippikoulun työntekijät yhdessä isosten kanssa näyttelevät rasteilla niin, että yhtä rastia on näyttelemässä yksi ihminen (jos ihmisiä riittää, voi jollakin rastilla olla aiheesta draama). Yksi työntekijöistä jää näyttelemisestä ulkopuolelle. Hän huolehtii alkuohjeistuksesta, ajankäytöstä ja jälkipuinnista. Voi olla myös hyvä, että hän käy kiertämässä rasteilla seuraamassa, miten rasteilla työskentely toimii. Käykää rastit etukäteen läpi ja käsitelkää aiheet, jos on jotain kysyttävää.

Suotavaa on, että jokainen rasti on mahdollisimman todenmukainen (rekvisiittia ja näytteleminen). On kuitenkin tärkeää muistaa, ettei näytteleminen mene yli!

Työntekijöiden voi olla hyvä jo ennen rippikoulujaksoa päättää, mitkä rastit otetaan, sillä rasteille voi halutessaan pyytää oikeita ihmisiä kertomaan elämästään/työstään (esim. maahanmuuttaja, ruokapankin vapaaehtoinen jne.) tai voidaan järjestää käynti esimerkiksi vanhainkotiin.

Tällainen vie aikaa, mutta moni nuori oppii parhaiten kokemuksen kautta ja asia jää paremmin mieleen!

Alla olevat tarinat ovat vain muutamia esimerkkejä mahdollisista tapauksista. Jokainen ryhmä saa halutessaan itse käyttää mielikuvitustaan ja luoda uudet tarinat aiheisiin sopivaksi! Jälkipuinti ja keskustelu aiheesta ovat tärkeimpiä. Näytelmät toimivat keskustelun herättäjinä. Tarinat ovat keksittyjä ja nimet muutettavissa.

1.4. Muuta huomioitavaa

Rastit olisi hyvä järjestää rippikoulujakson loppupuolella, sillä nuoret voivat olla siinä vaiheessa jaksoa vastaanottavaisempia tärkeälle asialle. Rastit voidaan pitää yhdessä jaksossa, jolloin aikaa on syytä varata 1-2 tuntia.

Tapauksia voi myös käsitellä hajautetusti useampana päivänä (esim. vierailu ruokapankissa tai ikäryhmässä).

1.5. Aloitus

Ennen rasteille lähtemistä on tärkeää ohjeistaa nuorille, että rasteilla kohdataan erilaisissa elämäntilanteissa olevia ihmisiä ja rasteihin on syytä suhtautua tietyllä vakavuudella. Rasteilla ollaan 5-10 minuuttia, josta käytetään aikaa näyttelemisen jälkeen myös rastin purkamiseen ja keskusteluun. Näyttelijä riisuu roolinsa pois näyttelemisen jälkeen.

Rasteja varten voi olla hyvä ohjeistaa nuoria ottamaan mukaan vihkon/oppimispäiväkirjan ja kynän. Jos tilanteeseen heittäytyminen ei tunnu luontevalta, voivat nuoret kirjoittaa, miten he toimisivat.

1.6. Purku

Rastien jälkeen on erittäin tärkeää, että jokaiselle nuorelle tarjotaan tilaisuus keskusteluun, joko ryhmässä tai yksilöinä. Rastit ovat tunteita herättäviä. Tästä syystä on tärkeää, että jälkipuinti tehdään. Jos tätä ei tapahdu jokaisen rastin kohdalla, on se syytä tehdä kokonaisuutena rastien kiertämisen jälkeen. Optimaalinen tilanne

olisi, että keskustelua käytäisiin jokaisen rastin kohdalla sekä rastien jälkeen kokonaisuudesta.

Jokaisen yksittäisen rastin jälkeen olevat jälkipuinnit ovat vain osa totuutta. Jokaisen rippikouluryhmän työntekijät voivat yhdessä isosten kanssa miettiä lisää näkökulmia. Rastien aikana myös nuorilta voi tulla lisää uusia ajatuksia ja näkökulmia, jotka ovat täysin sallittuja. Yhteinen avoin keskustelu on pääasiassa!

Yhteisessä jälkipuinnissa voidaan esittää esimerkiksi seuraavia kysymyksiä, joista keskustellaan tai kirjoitetaan vihkoon/oppimispäiväkirjaan.

Mikä rasti tuntui vaikeimmalta? Mikä rasti tuntui helpoimmalta? Miltä tuntui auttaa lähimmäistä? Miltä tuntuisi, jos jokin tilanteista tulisi eteen oikeassa elämässä?

2 RIIPPUVUUDET

- a) Kaisa kertoo, kuinka hän kokee itsensä lihavaksi, eikä siitä syystä ole syönyt melkein kahteen päivään mitään. Hän tahtoo syödä muiden jo syötyä ja syöttää ruokansa koiralleen. Päivässä hän syö vain kaksi omenaa, pussin sipsiä ja juo pullollisen vettä. Hänellä on pakonomainen tarve käydä kuntosalilla joka päivä. Kaisa ei halua enää olla tällainen, mitä hän voisi tehdä?

Jälkipuinti: Syömishäiriö on terveydelle vakava sairaus. On tärkeää muistaa, että ammattiapu on näin vakavassa sairaudessa ensiarvoisen tärkeää. On myös tärkeää muistaa tarjota muulle perheelle tukea.

Tiedätkö jonkun, jolla on syömishäiriö? Onko hän ja hänen perheensä saanut apua? Jos on, millaista?

- b) Matin äiti kertoo, kuinka Matti pelaa tietokoneella joka päivä monta tuntia päivässä. Hän ei liiku, näe kavereita tai tee mitään muutakaan. Hän nukkuu korkeintaan kaksi tuntia päivässä ja on koulussa hyvin väsynyt. Koulumenestys on kehnoa. Mitä äidin tulisi tehdä?

Jälkipuinti: Matin kanssa olisi syytä keskustella ja äidin tulisi ilmaista Matille hänen huolensa. Aiheeseen olisi hyvä perehtyä esimerkiksi äidin ja Matin yhdessä. Tärkeää on kuitenkin, ettei Mattia syyllistetä. Ammattiapu voi olla avuksi. On tärkeää myös tarjota koko perheelle tukea (esim. perheneuvolan vastaanottoa tai terapiaa).

Tunnetteko ihmisen, jolla on peliriippuvuutta? Miten voisi yrittää ehkäistä liikaa pelaaminen? Miten aiheesta voisi puhua asianomaisen (pelaajan) kanssa?

- c) 19-vuotias Maija kertoo, kuinka on viimeisen kahden vuoden aikana ollut ehkä kymmenisen viikonloppua selvin päin. Kaikki muut viikonloput ovat menneet juodessa ja juhliessa. Alkoholimäärät ovat kasvaneet ja muisti on alkanut pätkiä. Maija on alkanut olla huolissaan omasta terveydestään, sillä painoakin on alkanut tulla lisää. Mitä Maijan pitäisi tehdä?

Jälkipuinti: Maijan tulisi vähentää alkoholinkäyttöä ja juhlimista. Hyvä olisi vaihtaa mahdollisesti kaveripiiriä. Jos mikään ei auta, olisi Maijan syytä kääntyä ammattilaisen puoleen. Perheelle on tärkeää myös tarjota tukea.

Tunnetko läheisissäsi päihdeongelmaista? Miten tulisi toimia alaikäisen kohdalla? (ilmoitusvelvollisuus) Miten voisi ehkäistä muiden perheenjäsenten päihteidenkäytön aloittaminen?

3 MAAHANMUUTTAJANUORI/AIKUINEN

Tällä rastilla on erityisen tärkeä huolehtia, että keskustelu on asiallista ja ettei rasismia tämän rastin aikana ilmene!

Tähän rastiin olisi erittäin hyvä, jos paikalle kutsuttaisiin oikea maahanmuuttaja tai -pariskunta tai -perhe. He kertoisivat, mistä ovat tulleet ja minkälaisissa oloissa ovat eläneet. Kertoisivat myös, miksi he ovat tulleet Suomeen ja minkälaista on ollut asua Suomessa. Tämän jälkeen nuoret voisivat esittää kysymyksiä (esimerkiksi opiskelevatko he, käyvätkö töissä, onko heillä harrastuksia jne.). Tällaisessa tilanteessa olisi hyvä, että isonen tai työntekijä olisi joka tapauksessa mukana rastilla. Tällä tavalla toteutettuna rasti voi olla vapaampi. Esitti sitten maahanmuuttaja kysymyksiä nuorilta tai nuoret maahanmuuttajalta. Työntekijä tai isonen voi myös olla kysymysten esittäjä. Yhteinen toimintatapa on hyvä sopia etukäteen. Saman tilanteen voi käydä läpi kuvitellussa tilanteessa.

Maahanmuuttaja Muhammad kertoo, kuinka hän on saapunut Iranista pakolaisena, sillä Iranin poliittinen tilanne on uhkaava ja hänen oli lähdettävä etsimään turvallisempaa maata asua. Muhammad käy koulua ja yrittää parhaansa mukaan opetella suomen kieltä ja kulttuuria. Suomen kieli on kuitenkin vaikea kieli ja sen opettelemiseen menee aikaa. Hän haluaisi saada tunteen, että hän on tervetullut Suomeen ja suomalainen ystävä olisi myös mukava saada. Tämän jälkeen nuoret voisivat esittää kysymyksiä Muhammadille. Jos kysymyksiä ei synny, siirrytään heti alla oleviin kysymyksiin.

Onko sinun koulussasi/luokallasi maahanmuuttajaa? Onko sinulla maahanmuuttajaystävää? Miltä tuntuu kohdata maahanmuuttaja? Mitä mieltä olet rasismista? Onko sinulla mahdollisesti asenteissasi jotain kehitettävää?

4 YKSINHUOLTAJAVANHEMPI

Leila kertoilee, kuinka hän on huolissaan omasta toimeentulostaan. Hän työskentelee vanhainkodissa lähihoitajana ja hänellä on juuri ja juuri varaa maksaa laskut ja ostaa perheelleen ruokaa. Hänellä on kolme lasta, joista vanhin on menossa lukioon, nuorin haluaa aloittaa jääkiekon pelaamisen ja keskimmaisella on keliakia. Kuinka perheellä riittää rahat kaikkeen?

Jälkipuinti: Kelalta perhe saa lapsilisää ja on hyvä anoa keliakiaan tukirahaa. On tärkeää muistaa, että kunnalta on mahdollista hakea toimeentulotukea.

Toimeentulotuki on sosiaalihuoltoon kuuluva viimesijainen taloudellinen tuki, jonka tarkoituksena on turvata henkilön ja perheen toimeentulo ja edistää itsenäistä selviytymistä. Toimeentulotuen avulla turvataan henkilön ja perheen ihmisarvoisen elämän kannalta vähintään välttämätön toimeentulo. (Laki toimeentulotuesta 30.12.1997/1412, 1§.)

Sosiaalitoimelta voidaan hakea myös harrastuksiin erilaisia tukia. Sosiaalitoimen asiakas voi hakea myös seurakunnan diakoniatoimistosta avustusrahaa, esimerkiksi maksuosoituksia elintarvikkeisiin, vaatteisiin sekä hygieniatuotteisiin. On tärkeää pitää toivoa yllä ja uskoa siihen, että kaikki järjestyy!

Tiedätkö, mistä voit hakea ja saada rahallista apua? Kannattavatko pikavipit?

5 YKSINÄINEN VANHUS

Tällä rastilla tilanteen voisi lavastaa aivan oikeaksi, jotta jokainen pääsisi tekemään jotain. Eeva-mummo voisi keksiä eri askareita: verhojen vaihtoa, kirjahyllyjen pyyhkimistä ja vaikka järjestyksen vaihtamista. Tällä rastilla olisi hyvä, että nuoret käytännössä auttaisivat ihmistä jossain helppoissa kotiaskareissa.

Eeva-mummo kertoo, kuinka hänellä on neljä lasta ja näiden lisäksi 12 lastenlasta. Kuitenkaan hän ei kenestäkään kuule oikein mitään. Kerran viikossa joku saattaa soittaa, mutta enimmäkseen hän on päivät yksin, katselee televisiota ja silittelee hänen Molli-kissaansa. Viime viikolla oli kevätsiivouksen aika ja hänelle luvattiin, että joku tulee vaihtamaan vanhat verhot uusiin. Hän on jopa silittänyt verhot valmiiksi, mutta ketään ei ole näkynyt. Mitä Eeva-mummo voisi tehdä?

Jälkipuinti: Maailmassa on paljon yksinäisiä vanhuksia, jotka tarvitsisivat apua ihan yksinkertaistenkin kotiaskareiden tekemiseen. Käsky neljä: kunnioita isää ja äitiä koskee meitä läpi koko elämän, niin nuoria kuin vanhoja. On tärkeää, että jokaisella olisi lähimmäinen, ettei tarvitsisi jäädä yksin.

Miltä tuntui auttaa? Miltä tuntuisi, jos itse olisit samassa tilanteessa, että tarvitsisit apua? Haluaisitko saada apua? Onko sinulla sukulainen, joka on samassa tilanteessa? Voisitko sinä auttaa häntä?

6 ERILAINEN NUORI

- a) Tommi kertoo, kuinka hän on 14-vuotias nuori, joka on pienenä joutunut auto-onnettomuuteen, jonka seurauksena hän on menettänyt kävelykykynsä. Hän on melkein koko pienen ikänsä kulkenut pyörätuolissa ja oppinut elämään sen kanssa. Hän harrastaa koripalloa ja koulussa hänellä on paljon hyviä ystäviä. Koulun jälkeen hän menee yleensä kavereiden luo tai kavereita tulee heille. He pelailevat yhdessä pelejä ja pitävät hauskaa. Kenellekään Tommin kavereista Tommin pyörätuoli ei ole ongelma. Heidän mielestään on siistiä, kun Tommilla on pyörät alla ja hän pääsee nopeammin paikasta toiseen kuin muut kävelen.
- b) Hanna on 23-vuotias nuori neiti. Hän kertoo, kuinka hän on syntynyt ilman toista kättä. Hän on oppinut elämään itsensä kanssa ja tekee kaiken hänen vasemmalla kädellään. Uudet tuntemattomat ihmiset aluksi hämmentyvät Hannan tavatessaan, mutta hetken ihmettelyn jälkeen häntä kohdellaan hyvin. Moni yrittää varovasti kysyä Hannalta, mitä kädelle on tapahtunut, johon Hanna rennon rempseästi sanoo, ettei hänellä sitä koskaan ole ollutkaan.

Jälkipuinti: Erilaisuus voi olla aluksi hyvin vieras ja jopa pelottava asia. Kuitenkin täytyy muistaa, että jokainen meistä on ihminen, ja Jumala on luonut meistä jokaisen juuri sellaiseksi kuin me olemme. Jokainen ansaitsee tulla rakastetuksi ja ansaitsee rakastaa.

Tunnetko sinä ihmistä, joka on pyörätuolissa tai esimerkiksi vammainen jollakin tavalla? Onko perheessäsi/suvussasi sellaisia ihmisiä? Millaista on tuntee sellainen ihminen? Millaista olisi tuntee sellainen ihminen? Pelottaako sinua erilaisuus? Mitä sen sitä mahdollista pelontunnetta voisi lievittää?

7 YHTEISVASTUUKERÄYS

Tällä rastilla olisi hyvä, jos paikalle saataisiin ihminen, joka on toiminut lipaskerääjänä. Hän kertoisi lyhyesti, mitä Yhteisvastuukeräys on ja mitkä ovat sen vuoden keräyskohteet. Rastilla olisi myös hyvä olla rekvisiittana esimerkiksi Yhteisvastuukeräyksen liivi ja mahdollisesti lipas.

Jälkipuinti: Yhteisvastuukeräys on evankelis-luterilaisen kirkon vuosittainen suurkeräys, joka auttaa hädässä olevia syntyperään, uskontoon tai poliittiseen vaikumukseen katsomatta, niin Suomessa kuin myös kehitysmaissa (yhteisvastuu).

Oletko ollut lipaskerääjänä? Oletko antanut rahaa Yhteisvastuukeräyksiin? Miltä tuntuu auttaa rahallisesti hädässä olevia? Tiedätkö, miten voit auttaa? Tiedätkö, mihin apu menee?

8 OSALLISUUS JA VAIKUTTAMINEN

*Tälle rastille voi halutessaan pyytää esimerkiksi seurakunnan luottamushenkilön kerto-
maan omasta toimenkuvastaan.*

Ensi viikolla olisi aika käydä äänestämässä kirkkovaltuustoon ihminen, jonka ha-
luaa ajavan omaa asiaa. Henri on 17-vuotias nuorimies, joka miettii onko mitään
järkeä käydä äänestämässä. Mitä hän hyötyy siitä, jos käy jonkun numeron pape-
riin rustaamassa. Ei kyseinen ehdokas kuitenkaan sinne pääse. Ja mikä se kirkko-
valtuusto edes on. Miksi pitää äänestää? Olisiko vain helpompaa jättää äänestä-
mättä? Voinko vain valittaa, vaikka en äänestä?

Jälkipuinti: Äänestäminen on yksi vaikuttamisen mahdollisuus. Täytyy kuitenkin
muistaa, että on olemassa myös muita vaikuttamisen mahdollisuuksia, esimerkik-
si oppilaskunnat, valtuustot, tukioppilastoiminta, seurakunnan vapaaehtoisto-
iminta jne. Jos ihminen haluaa vaikuttaa, on hänen oltava itse aktiivinen ja etsittävä
vaikuttamisen mahdollisuuksia.

*Odotatko sitä, että saat äänestää vaaleissa? (seurakuntavaalit 16v., kirkkoherranvaa-
lit 18v., eduskuntavaalit 18.v, presidentinvaalit 18v.) Oletko mukana jossain vaikut-
tamisessa? (tukioppilas, oppilaskunnassa) Haluaisitko olla mukana vaikuttamassa?*

9 KIUSAAMINEN

- a) Viljami on koko pienen ikänsä joutunut kohtaamaan syrjintää ja kiusaamista. Viljami on joutunut vaihtamaan koulua melkein joka toinen vuosi, sillä hänen perheensä on muuttanut paljon, vanhempien töiden perässä. Viljamin on vaikea tutustua uusiin koulukavereihin ja monesti hän joutuukin tyytymään pikkuveljensä seuraan. Koulussa Viljamia pilkataan, eikä hänen taustaansa ymmärretä. Viljamille jokainen muutto on helpotus mutta samalla taakka. Hän tiedostaa, että pahimmassa tapauksessa seuraavassa koulussa on sama tilanne.
- b) Jenna on yläastetta käyvä nuori urheilijatyttö, joka pitää yleisurheilulajeista, erityisesti juoksusta. Yhtenä päivänä Jenna kirjautui omalle Facebook-tililleen, kun yhtäkkiä hänen etusivulleen ponnahti kuva hänestä juoksemassa alasti radalla. Kuvassa oli satoja tykkäyksiä ja kymmeniä jakoja. Jenna meni aivan hysteeriseen paniikkiin. Kuinka joku on tällaisen kuvan laittanut Internetiin? Kuva oli muokattu Jennan kisakuvasta. Kuvaan oli tullut satoja kommentteja laidasta laitaan: kuvaa oli keuhuttu, mutta myös haukuttu. Jennan täytyi toimia nopeasti. Hänen täytyi ilmiäntää kuva ja ilmoittaa ylläpitäjille ja poistaa kaikki mahdolliset kuvat, jotka hän itse kykeni. Vaikka kuva saatiin poistettua Internetistä, Jennaa alettiin pilkata vielä koulussa.

Jälkipuinti: Kiusaaminen on vakava asia, joka tulee heti huomioida ja ottaa tarvittaessa käsittelyyn. Jokaisella on ihmisoikeudellinen koskemattomuus, kenenkään ei tulisi joutua kiusaamisen kohteeksi. Aikuisilla on suuri vastuu tässä. Miten puuttua kiusaamistilanteeseen niin, ettei kiusaaminen pahennu?

Tunnetko jonkun, jota on kiusattu? Onko sinua kiusattu? Miltä se tuntuu? Oletko sinä kiusannut? Miltä se tuntuu? Miten kiusaamista voitaisiin ehkäistä? Onko kiusaamisen ehkäisyyn keinoja?

10 RUOKAPANKKI

Tällä rastilla olisi mahtavaa, jos oikea ruokapankin vapaaehtoinen tulisi kerto-
maan pienen tietopaketin siitä, mikä on ruokapankki. Tälle rastille olisi myös hy-
vä, jos saataisiin oikea ruokapankin ruokapaketti näytille.

Rovaniemellä ruokapankki on avoinna kahdesti viikossa koulu- ja työpäivän jäl-
keen. Ruokapankin ruoka-apua saavat pääsääntöisesti pienituloiset, kriisiapua
tarvitsevat henkilöt ja perheet. Rovaniemen seurakunnan ruokapankin ruoka-
avun piiriin pääsee seurakunnan diakoniatyöntekijän kautta. (Rovaniemen seura-
kunta.)

Jälkipuinti: Ruokapankki tarjoaa apua monelle pienituloiselle yksittäiselle henki-
lölle sekä perheille. Ruokapankki tarvitsee vapaaehtoisia.

Olitko etukäteen tietoinen Rovaniemen seurakunnassa toimivasta ruokapankista?

Onko mielestäsi tällainen ruoka-apu tarpeellinen? Perustele.

11 MENETYS

- a) Turusen perheen isä kertoo, kuinka hänen perheensä joutui vuosi sitten vakavaan hirvikolariin, jossa hirvi syöksyi täysin yllättäen keskelle autotietä. Autolla oli vauhtia 100 km/h. Hirvi syöksyi suoraan auton tuulilasista sisään. Turusten autossa oli sillä hetkellä kyydissä äiti ja kaksi lasta. Turuset olivat menossa isän ja pikkuveljen luokse kotiin, mutta matka päättyi yllättäen. Isä sai puhelun, jossa hänelle kerrottiin, että perhe on joutunut onnettomuuteen. Onnettomuudessa toinen lapsista oli loukkaantunut vakavasti ja menehtynyt. Miten Turusen perhe pystyy jatkamaan elämää eteenpäin?
- b) Kaisalla on ollut koko pienen ikänsä hänen rakas Sassu-koiransa, kunnes kuukausi sitten hän joutui jättämään hyvästit rakkaalle ystävälleen. Sassu oli viimeisen elinvuotensa hyvin sairas. Se ei jaksanut leikkiä ja hyvä jos käydä lenkillä Kaisan kanssa. Kaisa kaipaakin ystäväänsä edelleen joka päivä. Mitä Kaisan pitäisi tehdä?

Jälkipuinti: Menetystä on monenlaista. Tällaisissa tilanteissa kaikki tunteet ovat sallittuja. Tulee muistaa, että tuki on jokaiselle osapuolelle tärkeä. On myös tärkeää, ettei syytä itseään liikaa tilanteessa.

Oletko kokenut jonkinlaista menetystä elämässäsi? Kuinka selviydyit siitä? Onko joku ystäväsi joutunut kohtaamaan menetystä? Oletko ollut hänen tukenaan?

- c) Sanni on joutunut jo kolme vuotta kuuntelemaan vanhempiansa viikoittaista riitelyä. Vanhemmat vain huutavat toisilleen, kunnes toinen lähtee ovet paukkuen pois. Viime viikolla Sanni sai tietää, että vanhemmat ovat päättäneet erota. Sanni on toisaalta helpottunut, sillä hän tietää, että näin on pa-

rempi. Nyt Sanni kuitenkin joutuu miettimään ja päättämään kumman vanhemman luokse hän muuttaa pääsääntöisesti asumaan ja kumman luona hän tulee asumaan joka toinen viikonloppu. Sanni ei tahtoisi päättää kahden, hänelle yhtä rakkaan vanhemman väliltä. Mitä Sannin tulisi tehdä?

Jälkipuinti: Erotilanteet ovat vaikeita lapsille, mutta lapsen täytyy yrittää muistaa se, etteivät vanhempien riidat ole lapsen syytä. Myös vanhempien tulisi muistaa, etteivät nosta lasta riidan keskelle. Erotilanteissa tulee myös muistaa kuulla lasta ja lapsen mielipidettä.

Oletko joutunut kohtaamaan tällaista tilannetta? Kuinka moni ystäväiesi vanhemmista on vielä yhdessä? Eroavatko ihmiset mielestäsi turhan helposti? Perustele.

LÄHTEET

Laki toimeentulotuesta. 30.12.1997/1412. Saatavissa:

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1997/19971412?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=toimeentulotuki>. Luettu: 27.5.2015.

Rovaniemen seurakunta. 2015. Seurakunnan kotisivut. Saatavilla:

www.rovaniemenseurakunta.fi. Luettu: 27.5.2015.

Yhteisvastuu. 2015. Yhteisvastuun kotisivut. Saatavilla: www.yhtaisvastuu.fi.

Luettu: 27.5.2015.

Työntekijöiden/Isosten palaute

1. Oliko ohjeistus riittävän selkeä? Perustele.
2. Miltä diakoniarastien vetäminen tuntui?
3. Muuta palautetta?

KIITOS PALAUTTEESTA!

Työntekijöiden/Isosten palaute

1. Oliko ohjeistus riittävän selkeä? Perustele.
2. Miltä diakoniarastien vetäminen tuntui?
3. Muuta palautetta?

KIITOS PALAUTTEESTA!

Palaute diakoniarasteista

Sukupuoli: _____

1. Mitä opit?

2. Mikä oli parasta?

3. Missä olisi ollut kehittämisenvaraa?

4. Mikä auttoi oppimista?

KIITOS PALAUTTEESTA!

Palaute diakoniarasteista

Sukupuoli: _____

1. Mitä opit?

2. Mikä oli parasta?

3. Missä olisi ollut kehittämisenvaraa?

4. Mikä auttoi oppimista?

KIITOS PALAUTTEESTA!